

Byrkije sijte
v/ Tor Enok Larsen
8680 Trofors

Trondheim, 01.06.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/1832

Saksbehandler:
Geir Rune Rauset

Avslag til Byrkije sijte på skadefelling av jerv

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår Miljødirektoratet søknad om uttak av jerv i Byrkije sijte.

Vi viser til "Utfordringer med store tap av rein til Jerv og Gaupe" fra Byrkije sijte v/Tor Enok Larsen. Det går fram av brevet at distriktet i økende grad opplever rovviltaktivitet. Det er dokumenterte tap til både gaupe og jerv i vinter - både i perioden før flytting av reinen østover til Sverige (desember-januar) og også etter at hovedflokken ble flyttet tilbake (rett før påske). Da deres erfaring er at jerv har forårsaket størst uro og problemer under kalving tidligere år, oppmoder Byrkije rbd direktoratet å ta ut jerv for å avbøte situasjonen.

Vi viser videre til at Tor Enok Larsen ved flere tilfeller i løpet av mai 2017 har vært i kontakt med Miljødirektoratet pr telefon og informert om deres utfordringer med tap av rein til rovdyr og også vært i dialog med Fylkesmannen i Nordland om situasjonen.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det

eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og regional forvaltningsplan.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket.

Direktoratet legger til grunn at denne beslutningen blant annet bygger på kunnskap om jervens bestandssituasjon. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...) Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om sliktuttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betingetskadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet på jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 7 - Nordland er det mål om 10 årlige ynglinger av jerv. Direktoratet legger til grunn at det nasjonale bestandsmålet på jerv er fordelt på ulikeforvaltningsregioner, og at de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12 er ivaretatt. Dette innebærer at avgrensingen av regioner med eller uten mål om ynglinger av jerv er foretatt ut fra en samlet vurdering, og forventes å gi de beste samfunnsmessige resultater.

Forvaltningsplanen for rovvilt i region 7 legger føringer for forvaltning av jerv i regionen, bl.a. gjennom geografisk differensiering mellom sone for ynglende jerv og beiteprioriterte områder. Miljødirektoratet viser videre til vår uttalelse til forvaltningsplanen sendt rovviltnemnda i brev datert 13.03. 2017 hvor det framgår at planens utforming med kombinasjonen av en svært liten jervesone og begrenset sammenfall med historisk forekomst gjør at det i praksis ikke blir mulig å bruke planen som forvaltningsverktøy for jerv i kommende planperiode. Vi viser videre til dialog mellom Miljødirektoratet og Rovviltnemnda i region 7 om prioriteringer av områder for uttak av jerv i Nordland, og deres uttalelse i brevet "Prioritering av ekstraordinære uttak av jerv i Nordland" datert 20.03.2017, hvor det framgår at nemnda støtter prioriteringer for uttak i Saltfjellet, Vefsn og Bindal, samt ønsker uttak i deler av Ballangen kommune.

Om bestandssituasjonen og overvåking av jerv

Direktoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for fomidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år.

NINA rapport 1291 gir den siste oppdaterte oversikten over antall verifiserte ynglinger av jerv i hver region, og for hele landet. Årene 2014-2016 er det verifisert henholdsvis 52, 65 og 50 ynglinger av jerv på landsbasis. Direktoratet konstaterer at antall ynglinger er høyere enn det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv. Av de 50 ynglingene i 2016 ble det gjennomført hiuttak i 7 tilfeller slik at netto tall før beitesesongen 2016 var 43 ynglinger. I tillegg ble det gjort 21 ekstraordinære uttak av enkeltindivid av jerv.

I region 7 er det de tre siste årene (2014 -2016) registrert henholdsvis 13, 13 og 10 ynglinger i region 7. Av de 10 registrerte ynglingene i 2016 ble det gjennomført uttak ved 4 lokaliteter slik at netto

tall før beitesesongen 2016 var 6 ynglinger. Etter hiuttak var det gjennomsnittlig 10 overlevende jerveynglinger siste tre år.

Perioden for den ordinære lisensfelling av jerv i Norge varer fram til 15. februar. Den totale avgangen på jerv i lisensfellingsperioden (siden 10. september 2016) i region 7, Nordland, var 13 dyr av en kvote på 16. I tillegg har Miljødirektoratet så langt i år tatt ut 8 jerver på skadefelling i Nordland, to i hiuttak og 6 enkeltdyr. Det har ikke blitt felt jerv i Byrkije denne sesongen.

Utover enkelte påkjørsler og predasjon fra annen jerv skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen, jf. naturmangfoldloven § 10. Førre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Skadesituasjon og skadepotensial

I Norge har utbetalte erstatninger for tamrein har gått ned de siste tre år etter et historisk toppunkt i reindriftsåret 2012/2013. Andelen rein erstatta som tapt til jerv har vært relativt konstant de siste 10 år. For reindriftsåret 2015/2016 ble det erstatta 4985 rein som tapt til jerv, noe som utgjør 30% av samla rovvilterstatning.

I reindriftsåret 2015/2016 ble det utbetalt erstatning for 1113 tamrein som tapt til jerv i Nordland RBO, noe som utgjør 36 % av samla utbetalt erstatning. Generelt sett har både antall rein tatt av jerv og andelen tap til jerv av samla tap i Nordland de siste årene vært relativt stabilt.

For Byrkije reinbeitedistrikt ble det utbetalt erstatning for 91 tamrein i reindriftsåret 2015/2016, noe som var en fortsettelse av en generell nedgang fra toppåret 2012/2013. Erstatta tap til jerv utgjorde 30% av samla erstatning, noe som var under gjennomsnittet siste år. Det ble ikke dokumentert tap av rein til jerv i driftsåret 2015/2016. For driftsåret 2016/2017 ble det dokumentert (kategoriene *dokumentert* og *antatt sikker*) 7 rein drept av jerv i Byrkije.

Miljødirektoratets vurderinger

Dokumentasjon fra Statens Naturoppsyn, lagret i Rovbase, viser at det siden 1. oktober 2016 er dokumentert tap av 6 rein til jerv, 5 rein til gaupe og 6 til ukjent fredet rovvilt i distriktet. Siden 15. april er en rein dokumentert tatt av jerv, en av gaupe og tre til ukjent fredet rovvilt. I tillegg er 6 kadaver med ukjent dødsårsak registrert. Kalvingsperioden er nå i gang, og man må regne med fortsatt tap av rein til rovdyr i området.

Fylkesmannen har to ganger gitt tilsagn om akuttmidler til intensiv gjeting for å forebygge tap (FKT midler). Dette har ifølge Tor Enok Larsen hatt en avbøtende effekt, men har ikke endret de grunnleggende utfordringene med jerv.

Miljødirektoratet så lang i år lagt inn en betydelig innsats i uttak av jerv i region 7, Nordland, og i landet for øvrig. Pr. 31. mai har direktoratet v/ SNO til sammen tatt ut 8 jerver i Nordland og 53 jerver i hele landet. Innsatsen har primært vært rettet seg mot områder som har blitt prioritert for uttak av rovviltneemd, fylkesmann og direktoratet. Disse vurderingene har vært gjort med bakgrunn

i tidligere års skadesituasjoner og vurderinger om framtidig skadepotensiale, samt bestandssituasjon for jerv. I tillegg har akutte skadesituasjoner blitt fulgt opp.

Miljødirektoratet har siden 1. mai signalert at vi konsentrerer den pågående feltinnsatsen til SNO mot registrering av jerveynglinger og uttak av hi. Dette vurderes å være den mest effektive virkemiddelet for å redusere tap til jerv og videre oppnå nasjonale og regionale bestandsmål fastsatt av Stortinget. Uttak av jerv med helikopter under kalvingsperioden innebærer dessuten ofte betydelige utfordringer. Dette vil si at innsatsen på uttak av enkeltdyr begrenses i hele landet, så lenge tilgjengelig informasjon ikke tilsier noe annet. Vi følger fortløpende opp situasjonen i Byrkje sijte, som landet forøvrig, og gjør våre prioriteringer basert ut fra informasjonen vi får fra SNO.

På bakgrunn av vurderingene over og med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår Miljødirektoratet søknad om uttak av jerv i Byrkije sijte.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for direktoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hansen
Fung. seksjonsleder

Geir Rune Rauset
rådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Nordland Moloveien 10 8002 Bodø
Rovviltnemnda i region 7 c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10 8002 Bodø

Adresseliste

Trondheim, 01.06.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/4244

Saksbehandler:
Jan Paul Bolstad

Kvote for betinget skadefelling av gaupe og brunbjørn i 2017/2018

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, gir Miljødirektoratet med dette fylkesmennene i rovviltregion 5, 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på til sammen 5 brunbjørner. Tillatelsen gjelder i perioden 1. juni 2017 til og med 15. oktober 2017. For gaupe gir direktoratet en kvote for betinget skadefelling til fylkesmennene i rovviltregion 4, 5, 7 og 8 i henhold til tabell 1. Tillatelsen gjelder i perioden 1. juni 2017 til og med 15. februar 2018.

Der regionen omfatter flere fylker forutsettes det nødvendig koordinering mellom fylkesmennene. Dette er særlig viktig i de tilfeller hvor det kun gjenstår en fellingstillatelse i området. Vedtak og felte individer skal uten opphold registreres i henholdsvis Miljøvedtaksregisteret og Rovbase. Betingede fellingstillatelser kan iverksettes i flere områder samtidig.

Tabell 1. Kvote for betinget skadefelling av gaupe i perioden 1. juni 2017 til og med 15. februar 2018, gitt av Miljødirektoratet.

Forvaltningsregion	Nasjonalt mål (ynglinger)	Snitt 2015-2017 (ynglinger)	Kvote skadefelling
Region 4 - Østfold, Akershus og Oslo	6	3	1
Region 5 - Hedmark	10	7	1
Region 7 - Nordland	10	6	2
Region 8 - Troms og Finnmark (inkl. samarbeidsområdet i region 7)	10	8	3

Direktoratet har fått tilrådning fra Rovviltnemnda i region 4, Østfold, Akershus og Oslo og region 8, Troms og Finnmark inkl. samarbeidsområdet i region 7 Nordland, der nemndene ber om at det fattes vedtak om kvote for betinget skadefelling av gaupe. Direktoratet har tatt rovviltnemndenes anbefalinger til følge, i tråd med signalene i rovviltforliket.

Direktoratet har også fått tilråding fra region 6 og 8 om betinget skadefelling av bjørn, hvor region 6 anmoder om en felles kvote på seks bjørn for regionene med mål om yngling av gaupe. Region 8 anmoder om en kvote for betinget skadefelling på seks bjørn. Direktoratet har vurdert det som hensiktsmessig å fastsette en samlet kvote for rovviltregionene 5 (Hedmark), 6 (Midt-Norge), 7 (Nordland) og 8 (Troms og Finnmark).

I regioner der de nasjonale bestandsmålene for de ulike artene er nådd, eller det ikke er fastsatt nasjonalt bestandsmål for arten, fastsettes kvote for betinget skadefelling av rovviltneemnden i regionen. Kvote for betinget skadefelling er et tiltak for å avhjelpe akutte skadesituasjoner i beitesesongen.

Generelt

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, brunbjørn, ulv og kongeørn, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Stortinget vedtok gjennom rovviltforliket i 2011, Representantforslag 163 S (2010-2011), at bestandsmålet på brunbjørn skulle endres fra 15 til 13 årlige ynglinger nasjonalt.

Gjennom forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 7 er de regionale rovviltneemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling etter forskriftens § 8 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene.

Direktoratet viser videre til brev fra Rovdata datert 15. mai 2017 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og bjørn. Av rapporten fremgår det for hvilke arter og regioner det nasjonale målet om antall ynglinger er nådd. Direktoratet viser også til NINA rapport 1370 om antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling av gaupe i Norge i 2017.

Direktoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt dersom situasjonen tilsier det, jf. rovviltforskriften § 13. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. I disse tilfellene er det et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse, og at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning.

Direktoratet har gjort en vurdering av bestandsstørrelsen og den skade som brunbjørn og gaupe påfører husdyr- og tamreinnæring, jf. prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning, og på dette grunnlag fastsatt kvote for betinget skadefelling som kan iverksettes av respektive fylkesmenn etter rovviltforskriften § 9 dersom skadesituasjonen tilsier det. Fylkesmannen skal i hvert enkelt tilfelle gjøre en vurdering av om felling er nødvendig sett i forhold til vilkårene i forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. § 1 og § 6.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets vedtak i saken.

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sin naturlige utbredelse. Tiltak etter naturmangfoldloven skal midlertidig avvies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom de regionale forvaltningsplanene for rovvilt som er utarbeidet av rovviltnemndene.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse. Vedtaket gjelder kvote for betinget skadefelling og det er ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår i vedtaket. Direktoratet anser derfor ikke § 11 som relevant i saken.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, hvor det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtaket etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger avbjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Vurdering av bestandssituasjonen for brunbjørn og gaupe

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Direktoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3, rapport fra Rovdata datert 15. mai 2017 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, brunbjørn og ulv, NINA rapport 1370 antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2017 og nærmere beskrivelser i dette vedtaket.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Direktoratet legger til grunn at de regionale rovviltnemndene med sin geografiske differensiering skal ivareta de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Nærmere om bestandssituasjonen for brunbjørn:

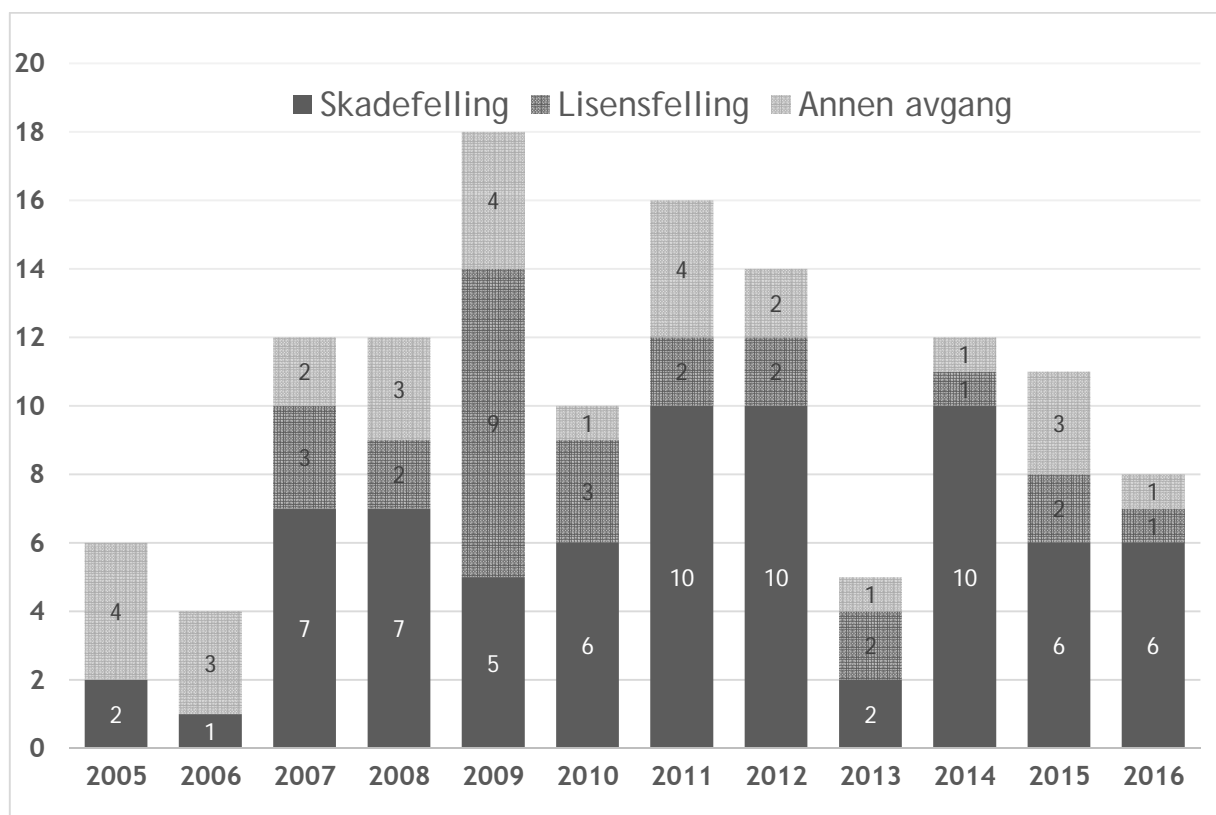
Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlede ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å slå fast hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelingen mellom hanner og hunner. Rapporteringsfristen for overvåking av brunbjørn er 1. april hvert år.

Bestandsmålet er gitt i antall årlige ynglinger. Overvåkingen har derfor tatt i bruk en modell, som er utviklet av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Bischof og Swenson 2010), til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år. Modellen tar utgangspunkt i det innsamlede DNA-materialet og bygger blant annet på kunnskap om fordeling mellom kjønn og alder i den svenske bjørnebestanden. Den baserer seg også på kunnskap om hvor ofte binnene føder og hvor gamle de er første gang de føder, samt størrelsen på leveområdene og dødeligheten i bestanden. I 2016 ble det mest sannsynlig født i 6 kull i Norge (NINA Rapport 1340, 2017). Bestandsmålet på 13 årlige ungekull er følgelig ikke nådd.

Resultatene fra DNA-analysene identifiserte 125 ulike brunbjørner i 2016, 51 binner og 74 hanner. Binner ble i samsvar med tidligere DNA-undersøkelser, bare påvist i avgrensede og spesifikke geografiske områder i Finnmark, Troms, Nord-Trøndelag og Hedmark. Tallet på 125 ulike individ er minimumstall, da en ikke kan gå ut fra at en har lyktes i å samle materiale etter alle individ i alle områder. Samtidig er det slik at bjørnebestanden i grenseområdene i hovedsak er felles med Sverige. Mange ekskrement- og hårprøver i grenseområdene kan derfor stamme fra brunbjørner som har hoveddelen av sitt leveområde i Sverige.

Stortingets rovviltforlik presiserer at ulike virkemidler er aktuelle, avhengig av om det dreier seg om prioriterte beiteområder eller områder hvor ynglende rovvilt har prioritet. I de områdene rovviltnemndene har prioritert til bjørn skal forebyggende tiltak vektlegges, for eksempel tidligere nedsanking av sau og rovviltavvisende gjerder, for å hindre at dyr på beite går tapt. Av dette følger det at fylkesmennene må være svært restriktive med å felle bjørn innenfor disse områdene.

Kjent avgang av brunbjørn i Norge i 2016 var totalt 8 bjørner, mens det i 2015 var en kjent avgang på totalt 11 bjørner. Så langt i år er det felt 4 bjørner etter vedtak fra Miljødirektoratet. Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen bjørnebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bjørnebestanden er ikke begrenset av tilgjengelig areal. Det er ikke registrert sykdom på brunbjørn i Norge. Det er kjent at ungedødelighet hos brunbjørn er høy, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap). Utover enkelte påkjørsler skjer avgangen av voksen brunbjørn i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling.

Figur 1. Total avgang brunbjørn fra 2005 til 2016.

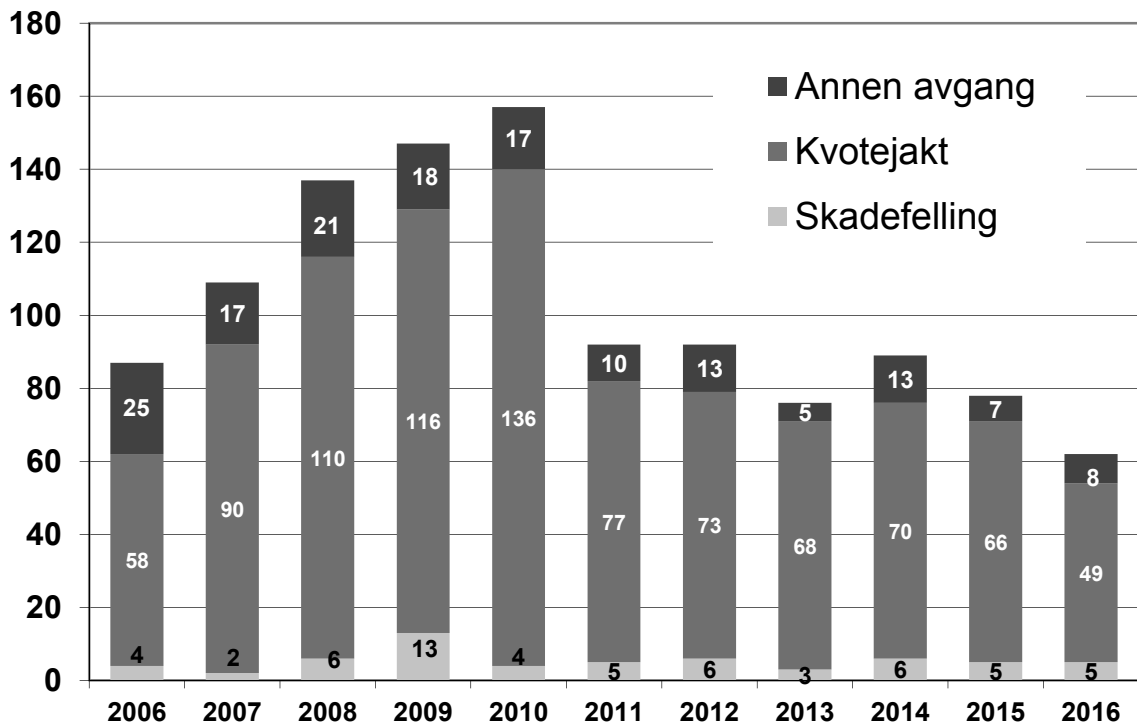
Direktoratet konstaterer at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for regionene 5-8. Miljødirektoratet viser videre til at selv om antall ungekull av bjørn har vært konstant, har antall bjørner som er påvist i Norge gjennom DNA-analyser gått ned de siste år. Ut fra en totalvurdering av ovennevnte forhold og med tanke på rask iverksettelse når kriteriene for skadefelling vurderes oppfylt, gir direktoratet likevel fylkesmennene i disse regionene myndighet til å iverksette skadefelling etter forskriften § 9 innenfor gitt kvote og tidsrom. Direktoratet vurderer at et slikt uttak ikke vil sette bjørnebestandens overlevelse i fare. Dette forutsetter at det i størst mulig grad unngås å felle binner (se særlige vilkår).

Nærmere om bestandssituasjonen for gaupe:

NINA rapport 1370; Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2017 er benyttet for vurdering av nemndenes myndighet til å fatte kvote for betingede fellingstillatelse, og som grunnlag for å vurdere bestandsstatus og utviklingen i bestanden.

Fra en oppgang i gaupebestanden fra 2004 til 2009 er det i årene fra 2010 til 2014 registrert en nedgang i bestanden. Det ble påvist en liten oppgang fra 2016 til 2017 og før jakt i 2017 ble det påvist 56 familiegrupper. For femte år på rad ligger gaupebestanden under bestandsmålet på 65 årlige ynglinger av gaupe i Norge. I region 4 - Østfold, Akershus, Oslo, region 5 - Hedmark og region 7 - Nordland og region 8 - Troms og Finnmark er gjennomsnittlig antall familiegrupper fra 2015-2017 under det nasjonale fastsatte bestandsmålet for regionen.

Kjent avgang av gaupe i Norge jaktåret 2016/2017 var på 62 gauper. Av dette ble 49 dyr felt under kvotejakt. Fem gauper ble felt i forbindelse med skadefelling og åtte gauper enten påkjørt eller har annen avgang. Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen gaupebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bestanden er ikke begrenset av tilgjengelig areal. Utover noen påkjørsler skjer avgangen i hovedsak gjennom kvotejakt.

Figur 2. Total avgang av gaupe fra jaktåret 2006/2007 til 2016/2017.

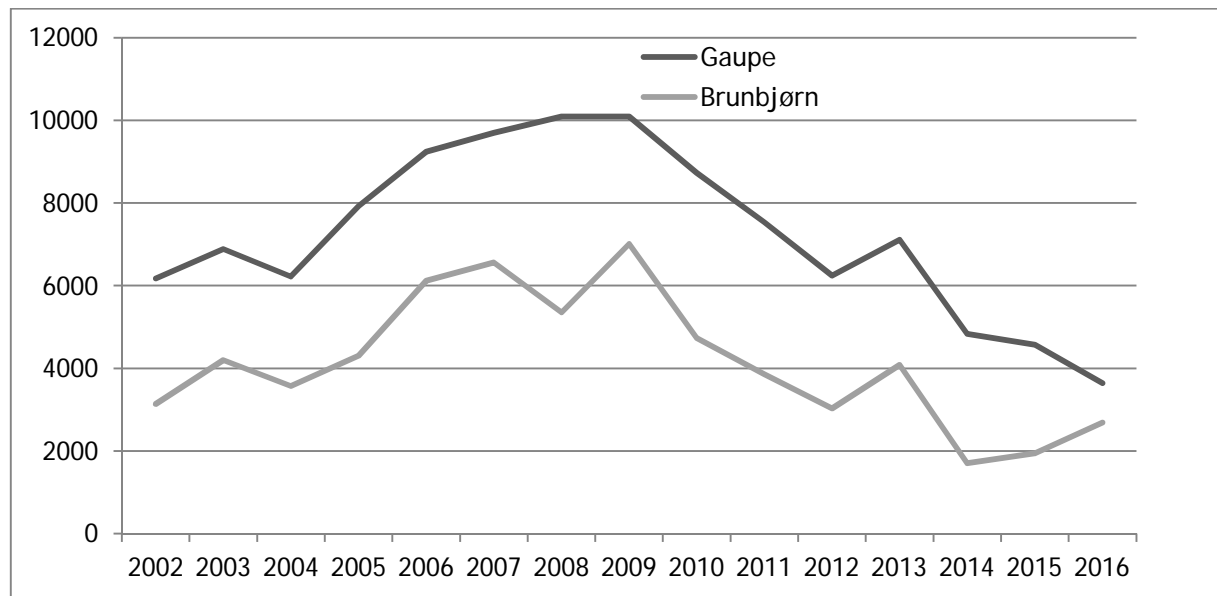
Ut fra en totalvurdering av ovennevnte forhold og med tanke på rask iverksettelse når kriteriene for skadefelling vurderes oppfylt, gir direktoratet likevel fylkesmennene i disse regionene myndighet til å iverksette skadefelling etter forskriften § 9 innenfor gitt kvote og tidsrom, jf. tab. 1. Direktoratet vurderer at et slikt uttak ikke vil sette gaupebestandens overlevelse i fare.

Vurdering av skadepotensialet på husdyr og tamrein

I 2016 ble det erstattet rundt 17 550 sau og lam som tapt til rovvilt, og det ble utbetalt nesten 45 millioner kroner. Dette er på et historisk lavt nivå siden år 2000. Til sammenligning ble det erstattet om lag 20 300 sau og lam i 2015.

Det er store endringer i skader gjort av brunbjørn og gaupe de siste årene. I 2016 ble det erstattet 2700 sau og lam som tatt av bjørn, dette er en økning på nesten 30 prosent siden 2015. For gaupe ble det erstattet ca 3650 sau og lam, dette er en nedgang på ca 25 prosent siden året før.

Til sammen ble det dokumentert ca 1500 sau og lam drept av rovvilt i 2016, noe som utgjør omtrent 8 prosent av de erstattede tapene. Til tross for at dette er en liten andel, gir tallene på landsbasis en god indikasjon på utvikling i tap.

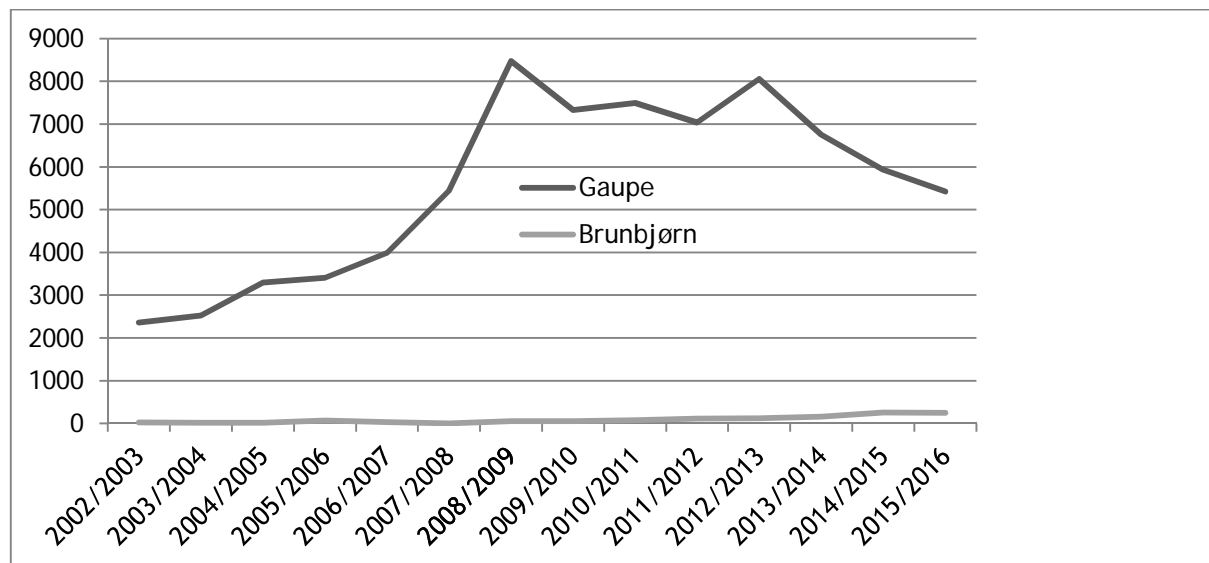

Figur 3. Sau erstattet som drept av gaupe og brunbjørn 2002-2016.

Det har vært en nedgang i antall erstatta rein fra reindriftsåret 2014/2015 til 2015/2016. Antallet rein som ble erstattet var 17 860 mot 19 214 foregående år. Selv om antallet varierer noe fra år til år, viser en oppsummering av erstatningsoppgjøret at tap av rein til rovvilt har vært forholdsvis stabilt de siste tre årene. Totalt ble det utbetalt ca. 58 millioner kroner i erstatning for tapte dyr siste reindriftsår.

Reineierne har rapportert at ca. 68 000 rein har gått tapt av ulike årsaker det siste reindriftsåret, og har søkt om erstatning for ca. 60 000 av disse dyrene. Det ble påvist at ca. 900 rein ble tatt av fredet rovvilt, og dette utgjør ca. 5 prosent av dyrene som erstattes.

Det er en nedgang i antall erstatta rein til alle de freda rovvilt artene i 2015/2016. Det er fortsatt gaupe som er den største skadegjørereren. 281 rein er påvist tatt av gaupe gjennom undersøkelsene SNO sine rovviltkontakter har gjort i reindriftsåret. Totalt er ca. 5400 rein erstattet som drept av gaupe.

Figur 4. Tamrein erstattet som drept av gaupe og brunbjørn 2002-2016.

Særlige vilkår knyttet til iverksettelse av betinget skadefelling av brunbjørn og gaupe

1. Familiegrupper av gaupe som opptrer sammen er unntatt fra tillatelsen. I tilfeller der det er kjente familiegrupper av gaupe innenfor aktuelle områder for skadefelling, skal de tiltak som er mulige for å unngå felling av voksen hunn gaupe, være iverksatt.
2. Bjørnebinner med unger som opptrer sammen under skadefellingsforsøk er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.
3. Fylkesmennene skal være restriktive med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for bjørn og gaupe. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.
4. Direktoratet kan til enhver tid omfordele, trekke tilbake eller gi tillegg til kvoten for betingede fellingstillatelser.

Andre forhold av betydning ved iverksettelse av skadefelling

Nedenfor følger en beskrivelse av ulike forhold som har betydning ved iverksettelse av fellingstillatelser. Disse forholdene har betydning for alle skadefellingstillatelser gitt av fylkesmannen, også utover de som er regulert i dette vedtaket.

Utøvelse av jakt, felling og fangst:

Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst finnes på www.lovdata.no. For nærmere regler knyttet til praktiseringen av fellingsadgangen, se vedlegg.

Vurdering av tidsrom for iverksettelse av skadefelling:

Felling etter skadefellingsregimet kan bare skje dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning. Direktoratet vurderer det slik at potensialet for skade på sau er svært begrenset når vi kommer til september/oktober måned, da sauen skal være sanket fra utmark, selv om det vil være regionale forskjeller. Skulle tap til sau likevel forekomme, vil det med stor sannsynlighet finnes andre tilfredsstillende løsninger for å hindre tap. For tap til tamrein må det gjøres andre vurderinger.

Kommunale/interkommunale fellingslag - godtgjøring for fellingsforsøk, arbeidsgiveransvar, forsikring mv.:

Godtgjøring for fellingsforsøk reguleres av rovviltforskriften § 9a, samt kommentarene til rovviltforskriften § 9a.

Det følger av forskriften at der forsøk på skadefelling utføres av kommunalt/interkommunalt oppnevnt fellingslag, kan kommunen utbetale godtgjøring til fellingslaget for den tid som er benyttet til fellingsforsøk. Deltakere som mottar godtgjøring etter ordningen må være registrerte lisensjegere, jf. rovviltforskriften § 15. Registrering som lisensjeger skjer på Jegerregisteret <https://w2.brreg.no/lisensjeger/>.

Satsene for godtgjøring er fastsatt av Klima- og miljødepartementet og satser og øvrige vilkår omtales i kommentarene til rovviltforskriften § 9a. Av kommentarene til forskriften framgår også hvilke forhold som faller utenfor ordningen. Utbetaling skjer på grunnlag av disse vilkårene, samt rapport fra fellingsleder om fellingsforsøket og den tid som er benyttet. Den totale utbetalingen fra kommunen må ikke overskride de rammer som fremgår av fylkesmannens vedtak om felling. Fylkesmannen yter etter søknad tilskudd til kommunen til dekning av godtgjøring utbetalt etter vilkårene nevnt over.

Klima- og miljødepartementet har hatt kontakt med Direktoratet for arbeidstilsynet om arbeidsgiveransvaret i forbindelse med kommunalt/interkommunalt oppnevnte fellingslag. Direktoratet for arbeidstilsynet peker på at en person skal regnes som arbeidstaker i henhold til arbeidsmiljøloven hvis tilknytningen til arbeidsgiver reelt sett har karakter av et ansettelsesforhold, og at det skal foretas en helhetsvurdering av samtlige omstendigheter i ansettelsesforholdet. Ut fra de kriterier som Direktoratet for arbeidstilsynet har oppstilt, har Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet konkludert med at det er et arbeidsgiver-/arbeidstakerforhold mellom kommunen og medlemmer i lokale fellingslag i slike tilfeller.

Med arbeidsgiveransvaret følger en rekke rettigheter og plikter. Lover, forskrifter og avtaleverk inneholder en rekke bestemmelser om arbeidsgiverens rettigheter og plikter innenfor blant annet lønns- og personalområdet, samt skatteområdet.

Viktige forhold som følger av arbeidsgiveransvaret:

- plikt til å innberette lønnsutgiftene til ligningsmyndighetene og foreta forskuddstrekk

- arbeidsgiver skal utbetale feriepenger til den tilsatte
- arbeidsgiver plikter å svare arbeidsgiveravgift til folketrygden

Utgifter til forsikring faller utenfor godtgjøringsordningen. Dette faller inn under kommunens arbeidsgiveransvar, og bør således omfattes av eksisterende kommunale ordninger.

I henhold til kommentarene til rovviltforskriften § 9a kan kommunen betale ut godtgjøring inntil døgnatsen pr. deltaker etter rapport (timelister) fra fellingsleder. I tillegg til fastsatt døgnats skal kommunen også beregne feriepenger og arbeidsgiveravgift, og dette vil bli dekket av kommunens tilskudd fra fylkesmannen. Fylkesmannen må ta hensyn til dette i fastsettelse av den økonomiske rammen knyttet til den enkelte tillatelse. Utbetalingen til kommunen må ikke overskride de rammer som fremgår av fylkesmannens vedtak om felling.

Vi ber fylkesmennene om å informere aktuelle kommuner om disse forholdene.

Bistand fra Statens naturoppsyn:

Fellingstillatelse etter naturmangfoldloven § 18 første ledd b) blir normalt gitt til en berørt part eller en kommune som søker om dette, og forsøk på felling gjennomføres normalt av et lokalt fellingslag oppnevnt av kommunen.

Statens naturoppsyn (SNO) kan ved behov bistå ved fellinger i regi av andre. Slik bistand må eventuelt tas opp med SNO direkte. SNO vil primært prioritere bistand ved oppstart i områder uten fellingserfaring og i områder med særlig skadeproblematikk. SNO dekker sine egne kostnader der de engasjerer seg i fellingstiltak.

Felles retningslinjer for forvaltning av genetisk verdifulle individer i den skandinaviske ulvepopulasjonen:

I henhold til overenskomst av 12. august 2011 mellom statssekretærene i Miljøverndepartementet i Norge og Miljödepartementet i Sverige har Miljødirektoratet og Naturvårdsverket utarbeidet felles retningslinjer for forvaltning av genetisk verdifulle individer i den skandinaviske ulvepopulasjonen.

Forholdene beskrevet i disse retningslinjene skal vektlegges når fylkesmannen gjør en vurdering av om felling av ulv er nødvendig sett i forhold til vilkårene i forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. § 1 og § 6.

Saksbehandlingstid og beredskapsordninger

I tråd med rovviltforliket i 2011, (Representantforslag 163 S (2010-2011)), er det ønskelig å sikre en rask og effektiv håndtering av spørsmål knyttet til løpende forvaltning av rovvilt, herunder svar på søknader om fellingstillatelse på rovdyr, aktuelle forebyggende tiltak osv. Dette har særlig relevans i beitesesongen for sau, men er relevant hele året i områder med tamrein. For alle typer søknader og klager gjelder det at forvaltningen så langt det er mulig gjennomfører en så rask behandling at saken ikke mister aktualitet.

Som beskrevet i brev datert 17. mars 2017 om planleggingsrammer til rovviltnemndene i 2017, er det satt av midler over kap. 1420 post 21 til beredskapsordninger hos fylkesmennene. Behovet for dette innenfor den enkelte region må prioriteres innenfor rovviltnemndenes tildelte midler på kap. 1420.21.

Rapportering

Før fylkesmannen fatter vedtak om iverksetting av felling av brunbjørn, jf. rovviltforskriften § 9, må fylkesmannen forvise seg om at iverksettelsen skjer innenfor den samlede kvote for landet på 5 bjørn. Alle enkeltvedtak angående felling, dvs. både tillatelser og avslag, skal uten opphold registreres i Miljøvedtaksregisteret av den som fatter vedtaket. Dette skal gjøres umiddelbart etter at vedtaket er fattet.

Vedtak

Direktoratet har gjort en vurdering av bestandsstørrelsen og den skade som brunbjørn og gaupe påfører husdyr- og tamreinnæring, jf. prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning, og på dette grunnlag fastsatt en kvote for betinget skadefelling som kan iverksettes av respektive fylkesmann etter rovviltforskriften § 9 dersom skadesituasjonen tilsier det.

Miljødirektoratet gir med dette fylkesmennene i rovviltregion 5, 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på tilsammen 5 brunbjørn. Tillatelsen gjelder i perioden 1. juni 2017 til og med 15. oktober 2017. For gaupe gir direktoratet en kvote for betinget skadefelling på til sammen 7 gauper i henhold til tabell 1. Tillatelsen gjelder i perioden 1. juni 2017 til og med 15. februar 2018.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for direktoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Susanne Hanssen
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Adresseliste:

Fylkesmannen i Finnmark / Finnmarkku Fylkkamánni	Statens hus	9815	Vadsø
Fylkesmannen i Troms / Romssa Fylkkamánni	Postboks 6105	9291	Tromsø
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	Bodø
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag / Noerhte-Trööndelagen fylhkenålma	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	Trondheim
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	Molde
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	Moss

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007, Dep	0030	OSLO
Rovviltnemnda i region 8	c/o Fylkesmannen i Troms, Postboks 6105	9291	TROMSØ
Rovviltnemnda i region 7	c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10	8002	BODØ
Rovviltnemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Rovviltnemnda i region 5	c/o Fylkesmannen i Hedmark, Postboks 4034	2306	HAMAR
Rovviltnemnda i region 4	c/o Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Postboks 8111	0032	OSLO
Politidirektoratet	Postboks 8051 Dep	0031	OSLO

Vedlegg

- Vedlegg til kvote for betinga skadefelling gaupe og brunbjørn i 2017/2018

Rovviltnemnda i region 7
c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10
8002 BODØ

Trondheim, 01.06.2017

Dykkar ref.:
[Dykkar ref.]

Vår ref.:
2017/1832

Sakshandsamar:
Geir Rune Rauset

Skadefelling av jerv i delar av Saltfjellet RBD, Nordland - Region 7 - 2017

Miljødirektoratet set etter eige tiltak i verk skadefelling av inntil 2 enkeltdyr av jervar i delar av Saltfjellet RBD, Nordland, region 7. Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarleg for gjennomføring av fellingsforsøka. Skadefelling vert gjennomført for å hindre skade på tamrein og husdyr.

Tiltaket er heimla i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 fyrste ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13 jf. §§ 1 og 3.

Vi viser vidare til Miljødirektoratet sine vurderingar og bakgrunnsinformasjon for vedtaket i vedlegget "Grunnlag for skadefelling av jerv i Noreg 2017".

Vi viser vidare til oppmoding frå Saltfjellet RBD om uttak av jerv som respons på akutt skadesituasjon 23. april 2017.

Tidlegare avgjerd om uttak i Saltfjellet RBD i "Beslutning om ekstraordinært uttak av jerv i Saltfjellet Reinbeitedistrikt, Region 7 Nordland, i 2017" datert 22. februar og 1. mars 2017 kan ein finne i Miljøvedtaksregisteret (www.miljovedtak.no).

Bestand og overvaking

Vi legg til grunn nasjonal status for bestandssituasjonen i vedlegg "Grunnlag for skadefelling av jerv i Noreg 2017".

I rovviltregion 7 er det fastsett eit bestandsmål på 10 årlege ynglingar av jerv. Året 2016 vart det observert 10 ynglingar av jerv i region 7, og i begge dei to føregåande åra 13 ynglingar (NINA rapport 1291).

Av dei 10 ynglingane i 2016 vart det gjennomført 4 ekstraordinære uttak av familiegrupper i

Nordland (i Beiarn, Rana, Hemnes og Vefsn), i tillegg til 4 skadefellingar av enkeltindivid, slik at netto tal før beitesesongen 2016 var 6 kjente ynglingar. Etter ekstrauttak har gjennomsnittleg tal på jerveynglingar siste tre år vore 9,3.

På vedtakstidspunktet var det så langt i overvakingssesongen observert til saman 4 dokumenterte og antatt dokumenterte jerveynglingar i region 7. Det var i tillegg registrert ei rekkje område med potensielle ynglingar, og erfaringa tilseier at dette talet vert høgre innan overvakingssesongen er over.

I løpet av lisensfelleringsperioden for jerv i 2016-2017 vart det til saman felt 12 jervar i region 7. Av desse vart 8 felt i Saltdal og ein i Beiarn kommune. I tillegg er to enkeltdyr av jerv felt på skadefelling i Saltfjellet RBD 3. mars og to i Vesterfjella i Vefsn 31. mars 2017.

Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

Fylkesmannen i Nordland utbetalte erstatning for 136 sau og 885 lam som tap til jerv i 2016, noko som utgjer 42% av totalt utbetalt erstatning til freda rovvilt i regionen. I reindriftsåret 2015/2016 vart det utbetalt erstatning for 1113 tamrein som tap til jerv i Nordland, noko som tilsvarar 36% av samla erstatning for freda rovvilt.

I driftsåret 2015/2016 vart 36% av erstatning for rein tapt til freda rovvilt i Saltfjellet RBD vurdert som tatt av jerv. Talmessig fekk Saltfjellet RBD utbetalt mest erstatning til jerv av distrikta i Nordland RBO.

I perioden 23-24. april 2017 vart tre rein dokumentert drepne eller skada (og seinare avliva) av jerv i eit konsentrert område ved Hessihompan, Saltdal kommune. Den 27. april vart det funne ein dokumentert jerve-skada rein (seinare avliva) og 5 kadaver vurdert tatt av ukjent freda rovvilt (3 dokumentert, 2 usikre) i det aktuelle området i Beiarn og Rana kommunar.

Miljødirektoratet sine vurderingar

Direktoratet konstaterer at lisensfelling ikkje har vore tilstrekkeleg for å regulere bestanden av jerv og dermed redusere skadepotensiale overfor beitenæringane i enkelte område av region 7. Skadehistorikk og skadepotensiale for sau og tamrein er gjevne avgjerande vekt i vurderinga. Bestandssituasjonen for jerv, nemnda si prioritering av aktuelle område for uttak og geografisk differensiering for å forhindre skade er andre moment som direktoratet har vektlagt i si vurdering. Vi legg til grunn nasjonal status og lovgrunnlaget i vedlegg "Grunnlag for skadefelling av jerv i Noreg 2017".

Direktoratet vurderer at det ikkje ligg føre noko anna tilfredsstillande løysing i det aktuelle området enn ekstraordinært uttak av jerv vinteren/våren 2017. Eit slikt uttak vert vurdert til ikkje å vere til skade for jervebestanden si overleving, eller å kome i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for jerv, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften §§ 3 og 4.

Konklusjon

Ut frå vurderingane ovanfor og med heimel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 fyrste ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, set direktoratet av eige tiltak i verk felling av inntil 2 jervar innanfor nærare avgrensa område i Saltfjellet RBD, Nordland, region 7. Forsøk på felling skal primært rettast mot område med konsentrerte jerveskader på tamrein innanfor det avgrensa fellingsområdet.

Følgjande vilkår er knytt til iverksetjing av felling:

1. Totalt kan det fellast opp til to -2- enkeltdyr av jerv innanfor Saltfjellet RBD, fellingsområdet er vest for E6 i Rana kommune til Storforshei til Blakkådalen langs Blakkå, delar av Beiardalen aust for Beiarelva i Beiarn kommune, nord til Rv 81, og vest for E6 i delar av Saltdal kommune til Rana kommune.
2. Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn er ansvarleg for gjennomføring av fellingsforsøket. Fellingsforsøket vert gjennomført i tråd med fastsett Instruks for det statlige fellingslaget ved uttak av vilt.
4. Vedtaket gjeld i tidsrommet 26 - 28. april 2017.
5. Miljødirektoratet kan til ein kvar tid trekkje tilbake løyve til felling.

Eit slikt uttak av eige tiltak er ikkje eit enkeltvedtak, og forvaltningsloven sine klagereglar kjem ikkje til bruk, jf. naturmangfoldloven § 18 tredje ledd.

Dette brevet vert sendt til rovviltnemnda i region 7, Fylkesmannen i Nordland, vedkomande kommunar og politidistrikt, Klima- og miljødepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Mattilsynet.

Løyve til felling vart gjeve i epost til SNO 26. april 2017, samt SMS 27. og 28. april. Nemnda og Fylkesmannen vart vidare informert. 27. og 28. april 2017 vart to hannjervar felte i Saltdal og Beiarn kommunar.

Helsing
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjend

Susanne Hansen
fung. seksjonsleiar

Geir Rune Rauset
rådgjevar

Tenk miljø - velg digital postkasse frå e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Rovviltnemnda i region 7
c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10
8002 BODØ

Trondheim, 01.06.2017

Dykkar ref.:
[Dykkar ref.]

Vår ref.:
2017/1832

Sakshandsamar:
Geir Rune Rauset

Skadefelling av jervetispe med ungar i Sjørdalen i Bodø kommune, Region 7 Nordland, 2017

Miljødirektoratet set etter eige tiltak i verk skadefelling av jervetispe med ungar i ynglelokalitet J-NNO-035 Sjørdalen-Skjevelvfjellet, Bodø kommune, rovviltregion 7. Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarleg for gjennomføring av fellingsforsøket. Skadefelling vert gjennomført for å hindre skade på sau og tamrein.

Tiltaket er heimla i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 fyrste ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13 jf. §§ 1 og 3.

Vi viser til vurderingane våre i "Grunnlag for skadefelling av jerv i Noreg 2017", "Beslutning om ekstraordinært uttak av jerv i Saltfjellet Reinbeitedistrikt, Region 7 Nordland, i 2017" datert 22. februar 2017 og "Skadefelling av jerv i delar av Saltfjellet RBD, Nordland - Region 7 - 2017" datert 1. juni 2017 (tilgjengeleg i Miljøvedtaksregisteret: www.miljovedtak.no). Vi viser vidare til "Søknad om skadefelling av jerv og gaupe i Bodø og Saltdal kommune" frå Saltdal kommune 21. april 2017.

På bakgrunn av ei heilskapsvurdering av situasjonen pr. i dag vurderer direktoratet at det ikkje ligg føre noko anna tilfredsstillande løysing i det aktuelle området enn ekstraordinært uttak av jerv. Skadepotensiale for sau er gjeve avgjerande vekt i vurderinga. Bestandssituasjonen for jerv, nemnda si prioritering av aktuelle område for uttak og geografisk differensiert forvaltning er andre moment som direktoratet har vektlagt i si vurdering. Eit slikt uttak vert vurdert til ikkje å vere til skade for jervebestanden si overleving, eller å kome i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for jerv, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften §§ 3 og 4.

Ut frå vurderingane ovanfor og med heimel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 fyrste ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, set direktoratet av eige tiltak i verk uttak av jerveyngling i nærare avgrensa område i Nordland, region 7.

Følgjande vilkår er knytt til iverksetjing av felling:

1. Ynglande tise med ungar kan fellast i ynglelokalitet J-NNO-035 Sørдалen-Skjevelfjellet, Bodø kommune.
2. Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn er ansvarleg for gjennomføring av fellingsforsøket. Fellingsforsøket vert gjennomført i tråd med fastsett *Instruks for det statlige fellingslaget ved uttak av vilt*.
3. Vedtaket gjeld i tidsrommet 9-12. mai 2017.
4. Miljødirektoratet kan til ein kvar tid trekkje tilbake løyve til felling.

Et slikt uttak av eige tiltak er ikkje eit enkeltvedtak, og forvaltningsloven sine klagereglar kjem ikkje til bruk, jf. naturmangfoldloven § 18 tredje ledd.

Dette brevet vert sendt til rovviltnemnda, fylkesmannen, kommunar og politidistrikt, Klima- og miljødepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Mattilsynet.

Løyve til felling av ynglande tise med ungar vart gjeve pr. telefon og i e-post til SNO 9. mai 2017. Nemnda og Fylkesmannen vart vidare informert. Same dag (9. mai 2017) vart to ungar avliva i Sørдалen. Det vart gjort vidare forsøk på felling av tisa 9 og 10. mai, men den vart ikkje felt.

Helsing
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjend

Susanne Hansen
fung. seksjonsleiar

Geir Rune Rauset
rådgjevar

Tenk miljø - velg digital postkasse frå e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Trondheim, 18.08.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/5465

Saksbehandler:
Veronica Sahlén

Kvotep for lisensfelling av brunbjørn i 2017 - region 5, 6, 7 og 8

Miljødirektoratet fatter vedtak om lisensfelling av brunbjørn innenfor region 5, 6, 7 og 8 i 2017. Kvoten settes til totalt to bjørner, hvorav én bjørn innenfor region 5 og én bjørn innenfor region 6. Kvoten for region 7 og 8 fastsettes til null bjørner, og det åpnes ikke for felling i disse regionene. Nærmere kvote- og områdeavgrensning følger av dette vedtak.

Et uttak av 2 bjørner vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse, ettersom kvoten er innrettet slik at felling i hovedsak vil omfatte hanner utenfor reproduksjonsområdene. Lisensfellingene iverksettes for å forhindre framtidige skader på husdyr.

Bakgrunn

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, brunbjørn, ulv og kongeørn, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Stortinget vedtok gjennom rovviltforliket i 2011, Representantforslag 163 S (2010-2011), at bestandsmålet på brunbjørn endres fra 15 til 13 årlige ynglinger nasjonalt. På bakgrunn av endring i nasjonalt bestandsmål for brunbjørn, er de regionale bestandsmålene endret i region 6 (Midt-Norge) og region 7 (Nordland).

Gjennom forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 7 er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling etter forskriftens § 10 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene. Direktoratet viser videre til brev til Miljødirektoratet fra Rovdata datert 15. mai 2017 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og brunbjørn. Av rapporten fremgår det at det nasjonale målet om antall ynglinger av brunbjørn ikke er nådd for region 5, 6, 7 og 8.

Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt dersom situasjonen tilsier det, jf. naturmangfoldloven § 18 og rovviltforskriften § 13. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse, og at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets vedtak i saken.

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i enhver region.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse. Vedtaket gjelder kvote for lisensfelling og det er ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår i vedtaket. Direktoratet anser derfor ikke § 11 som relevant i saken.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, hvor det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtaket etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og

andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Miljødirektoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Miljødirektoratet kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt på gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Miljødirektoratet viser videre til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik.

Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Det nasjonale bestandsmålet på 13 årlige ungekull av brunbjørn er ikke nådd for landet som helhet, og det regionale delmålet for hver region er heller ikke oppnådd. Kvoten og områdeavgrensning for lisensfelling i region 5 - 8 må fastsettes slik at dette ikke hindrer en vekst mot de fastsatte bestandsmål. Det skandinaviske bjørneprosjektet har beregnet at måloppnåelse på brunbjørn (da 15 årlige ynglinger) vil ta flere år og dette vil fortsatt være tilfelle selv om bestandsmålet er redusert til 13 årlige ynglinger.

Rovviltforliket i 2011 legger videre til grunn at det er et mål at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Dagens praksis med at de regionale rovviltnemndene har myndighet til å fastsette kvoter for lisensfelling for arter der regionalt bestandsmål er oppnådd videreføres. Samtidig er det understreket at også i de tilfeller der bestandsmålet ikke er nådd, skal rovviltnemndenes syn tillegges betydelig vekt. Direktoratet har mottatt anbefalinger fra rovviltnemndene i region 5 - 8 om kvoter og områdeavgrensning for lisensfelling av brunbjørn i 2017.

Generelt om uttak av rovvilt:

Naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen setter de overordnede rammebetingelsene for uttak av rovvilt, og Stortinget har i rovviltforliket i 2011 presisert at norsk rovviltforvaltning skal skje

innenfor rammen av disse bestemmelsene. Bernkonvensjonens artikkel 9 er sentral hva gjelder adgang til uttak av rovvilt for å beskytte bestemte interesser. Bestemmelsen inneholder to generelle vilkår i tillegg til flere spesielle vilkår. For at det skal kunne gjøres unntak fra artiklene 6 og 7 og gis tillatelse til felling av rovvilt, må begge de generelle vilkårene være oppfylt samt ett av de spesielle vilkårene. Det første generelle vilkåret er at det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning. Det andre generelle vilkåret er at unntaket ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse. Det mest aktuelle vilkåret er at unntaket skal avverge alvorlig skade på blant annet husdyr og tamrein.

Bestemmelsen er gjennomført i naturmangfoldloven § 18, som slår fast at det ved forskrift eller enkeltvedtak kan tillates uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk bl.a. for å avverge skade på husdyr og tamrein. Vedtak om uttak kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Om lisensfelling:

I St.meld. nr. 15 (2003-2004) er det lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling og kvotejakt som framtidige beskatningsformer på rovvilt. Innenfor rammen av norsk lovverk og hensynet til Bernkonvensjonens bestemmelser vil dette innebære at felling av brunbjørn kan foregå som lisensfelling. Bakgrunnen for dette er ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere.

Stortinget har, gjennom rovviltforliket i 2011, sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres. Ved siden av økte kvoter vil en utvidet lisensfellingsperiode være et moment som gir jegerne økt adgang til lisensfelling av brunbjørn.

Etter Stortingets rovviltforlik i 2011 ble lisensfellingsperioden for brunbjørn utvidet på en slik måte at fellingsperiodens start er 21. august. Dette samordner jaktstarten for brunbjørn med Sverige, samt at det vil gi en periode før elgjakta hvor brunbjørn kan jaktes mer spesielt og at det vil gi mulighet for å kombinere lisensfelling av brunbjørn med reinsjakt i områder hvor dette kan være aktuelt. Miljøverndepartementet (nå Klima og miljødepartementet) vedtok med umiddelbar ikrafttredelse regelendringen den 6. juli 2011, noe som medførte at starttidspunkt for lisensfelling av brunbjørn ble endret fra og med høsten 2011.

Kunnskapsgrunnlaget

Vurdering av bestandssituasjonen for brunbjørn:

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Miljødirektoratet viser til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3, rapport fra Rovdata 15. mai 2017 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og brunbjørn, rapport fra Rovdata april 2017 vedrørende DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2016, og nærmere beskrivelser i dette vedtaket.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlede ekskrement og hår. DNA-analyser av innsamlede prøver gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelingen mellom hanndyr og hunndyr.

Bestandsmålet er gitt i antall årlige ynglinger. Det Nasjonale overvåkingsprogrammet har derfor tatt i bruk en metode utviklet av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Bischof og Swenson 2010), til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år. Metoden tar utgangspunkt i det innsamlede DNA-materialet og bygger blant annet på kunnskap om fordeling mellom kjønn og alder i den svenske bjørnebestanden. Den baserer seg også på kunnskap om hvor ofte binnene føder og hvor gamle de er første gang de føder, samt størrelsen på leveområdene og dødeligheten i bestanden. I henhold til rapporten fra Rovdata, er det beregnet at det i 2016 ble født mellom 2 og 10 kull i Norge, og at det mest sannsynlig ble født 6 kull.

Resultatene fra DNA-analysene identifiserte 125 ulike brunbjørner i Norge i 2016, 51 hunnbjørn og 74 hannbjørn. Dette er en nedgang sammenliknet med tidligere år, se tabell 1. Hunnbjørnene ble, i samsvar med tidligere års DNA-undersøkelser, kun påvist i begrensa og spesifikke geografiske områder i Finnmark, Troms, Nord-Trøndelag og Hedmark fylker. Antallet på 125 ulike individer er minimumstall, da en ikke kan gå ut fra at en lykkes i å samle materiale etter samtlige individer i alle områder. Samtidig er det slik at bjørnebestanden i grenseområdene i hovedsak er felles med Sverige. Analyser har vist at opptil halvparten av alle binner som blir påvist i Norge, har sitt hovedsakelige leveområde i Sverige.

Tabell 1. Oversikt over antall brunbjørner registrert i Norge samt antall beregnede ungekull 2011 - 2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hannbjørn	100	76	93	82	75	74
Hunnbjørn	51	51	55	54	53	51
Totalt antall individer	151	137	148	136	128	125
Antall ungekull	6	6	7	6	6	6

Blant de 125 individene som ble påvist i Norge i 2016 har 27 av disse med sikkerhet blitt påvist med DNA-analyser i Sverige (23), Finland (1), og Russland (2), samt ett individ som har blitt påvist i både Finland og Russland, i perioden 2005 - 2016.

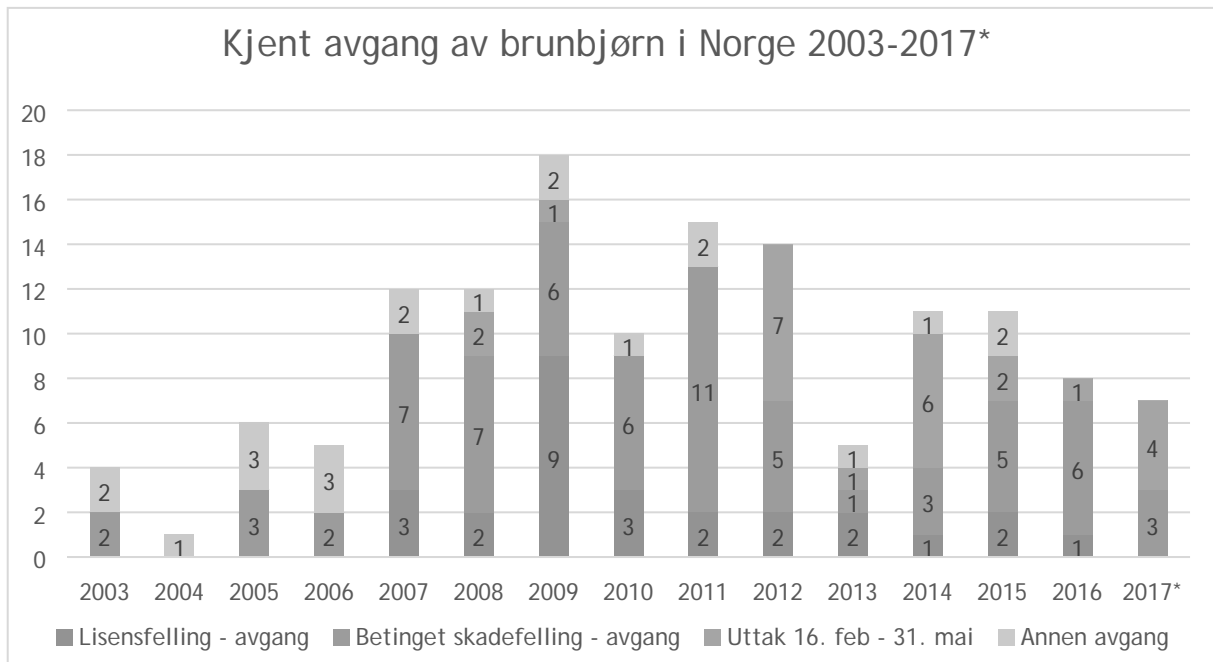
En oversikt over DNA-prøvene fra bjørnene registrert i 2016, viser at de fleste bjørnene er registrert innenfor de prioriterte bjørneområdene i region 5, 6, 7 og 8. Det gjelder 99 av totalt 125 bjørner, som har prøver registrert kun innenfor bjørneområdene, eller både innenfor og utenfor. Av de bjørner som kun har prøver registrert utenfor de prioriterte bjørneområdene, ble 5 felt under 2016.

Rovviltforliket fra 2011 sier at det skal tilstrebes en brunbjørnebestand der antall hanner er 1,5 ganger antallet binner. Det ble felt 8 brunbjørner i Norge i løpet av 2016, samtlige hannbjørner, hvorav 4 var bjørner som ikke tidligere hadde blitt påvist i Norge ved DNA-analyse. Dette betyr at av de 74 hannene som ble registrert i fjor lever maksimalt 70. Dermed er forholdstallet mellom hannbjørner og hunnbjørner under målet på 1,5 som ble fastsatt av Stortinget.

Bestandssituasjonen for brunbjørn i Norge er sterkt påvirket av bestandssituasjonen på svensk side. I rapport «Bjørnstammens storlek i Sverige 2013» fra Det skandinaviske bjørneprosjektet er bestanden av bjørn i Sverige vurdert til å bestå av omlag 2800 individer. Dette er en reduksjon i bestanden fra første bestandsestimat i 2008 hvor bjørnebestanden var estimert til om lag 3200 individer. Nedgangen er størst i Norrbotten og Jämtlands län, mens den i resterende län har en relativt stabil bestand. Resultatene fra de seneste DNA-undersøkelsene i Jämtland/Västernorrland 2015 viser at nedgangen har fortsatt i Jämtland også etter 2013 ("Bjørnstammens storlek i Jämtlands och Västernorrlands län 2015", Bjørnprosjektet rapport 2017-2). Den seneste DNA-undersøkelsen fra Norrbotten i 2016 viser en nedadgående trend også i Norrbottens län ("Bjørnstammens storlek i Norrbottens län 2016", Bjørnprosjektet rapport 2017-3). Det vil gjennomføres en DNA-undersøkelse i Dalarna høsten 2017.

På svensk side er det åpnet for skade- og lisensfelling ("skydds- og lisensjakt"). Fram til og med 2012 økte lisensfellingskvotene. I tillegg har skadefelling på våren, primært i reinbeiteområdene i grensene til Norge, fått en økt betydning siden 2008. Total kjent avgang av brunbjørn i Sverige i 2011 til og med 2016 har vært i gjennomsnitt ca. 330 bjørner per år. Bestandsnedgangen i Sverige som følge av stort uttak de siste årene vil kunne få stor betydning for tiden det tar før man oppnår det vedtatte bestandsmålet i Norge. Så langt i 2017 har det blitt felt 71 brunbjørner på skadefelling i Sverige, med kjent avgang om ytterligere 5 brunbjørner (totalt 76), og länsstyrelsene har åpnet for felling av til sammen 216 brunbjørner under årets lisensfelling i Sverige. Det vil ikke bli åpnet for lisensfelling i Norrbottens län, med hensyn til nåværende bestandsstatus i länet og uttaket på skadefelling så langt i 2017 (42 bjørner, inklusive familiegrupper av bjørn).

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen bjørnebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bjørnebestanden er ikke avgrenset av tilgjengelig areal. Det er ikke registrert sykdom på brunbjørn i Norge. Det er kjent at ungedødelighet hos brunbjørn er høy, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap), og felling av store bjørnehanner medfør økt forekomst av infanticid året etter. Utover enkelte påkjørsler skjer avgangen av voksen brunbjørn i hovedsak gjennom lisens- og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen (se figur 1).

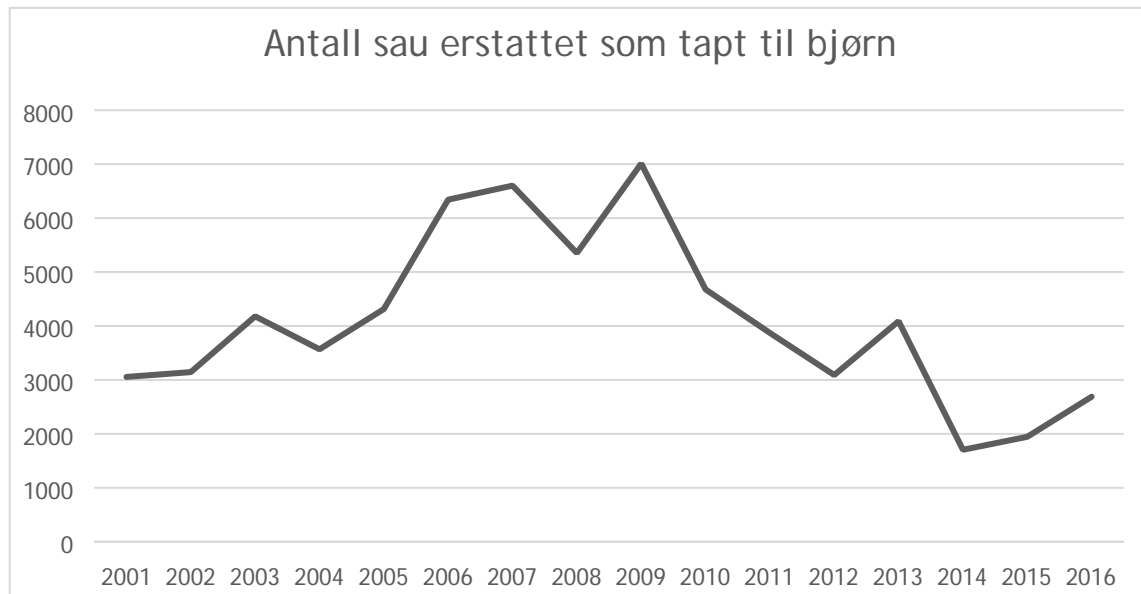
Figur 1. Kjent avgang av brunbjørn 2006-2017. Avgang vises med dødsårsak og ikke med hvilken kvote som ble belastet (skadefelling i en region belaster lisensfellingkvoten for regionen dersom skadefellingen skjer etter dato for vedtak om lisensfellingkvote for regionen). *Tallene for 2017 er ikke endelige.*

Vurdering av skadepotensialet på husdyr og tamrein:

For landet som helhet har det vært en markert nedgang i antall sau som er verifisert tatt av rovvilt, og sau erstattet som drept av rovvilt de siste årene. Fjorårets tapstall er de laveste på ti år. Antallet sau på utmarksbeite har holdt seg relativt stabilt i samme periode, men innenfor yngleområdene for brunbjørn er flere brukere omstilt til annen drift eller husdyrbeite innenfor rovviltavvisende gjerder.

Fra 2011 til 2016 har antall sau det er søkt erstatning for gått ned fra 57 000 til 37 000. Etter beitesesongen 2016 utbetalte fylkesmennene erstatning for omtrent 17 600 sau som drept av fredet rovvilt. Dette er en nedgang på over 13 000 dyr fra beitesesongen 2013 hvor 31 000 sau og lam ble erstattet, og på 22 000 dyr fra beitesesongen 2007 hvor nærmere 40 000 sau ble erstattet.

Brunbjørn er totalt sett en vesentlig skadevolder på sau. Skadene kan variere mye, både mellom år og områder, og tapene er redusert betraktelig de siste årene. I 2016 ble det erstattet 2689 sau og lam som tatt av bjørn, hvilket er en liten oppgang fra 2015 hvor det ble erstattet 1948 sau og lam som tapt til bjørn. Til sammenligning ble det i 2009 erstattet 7000 sau og lam som tatt av bjørn, noe som viser at skadene forårsaket av bjørn har gått vesentlig ned de seinere år (figur 2).

Figur 2. Sau og lam erstattet som drept av brunbjørn i perioden 2001-2016.

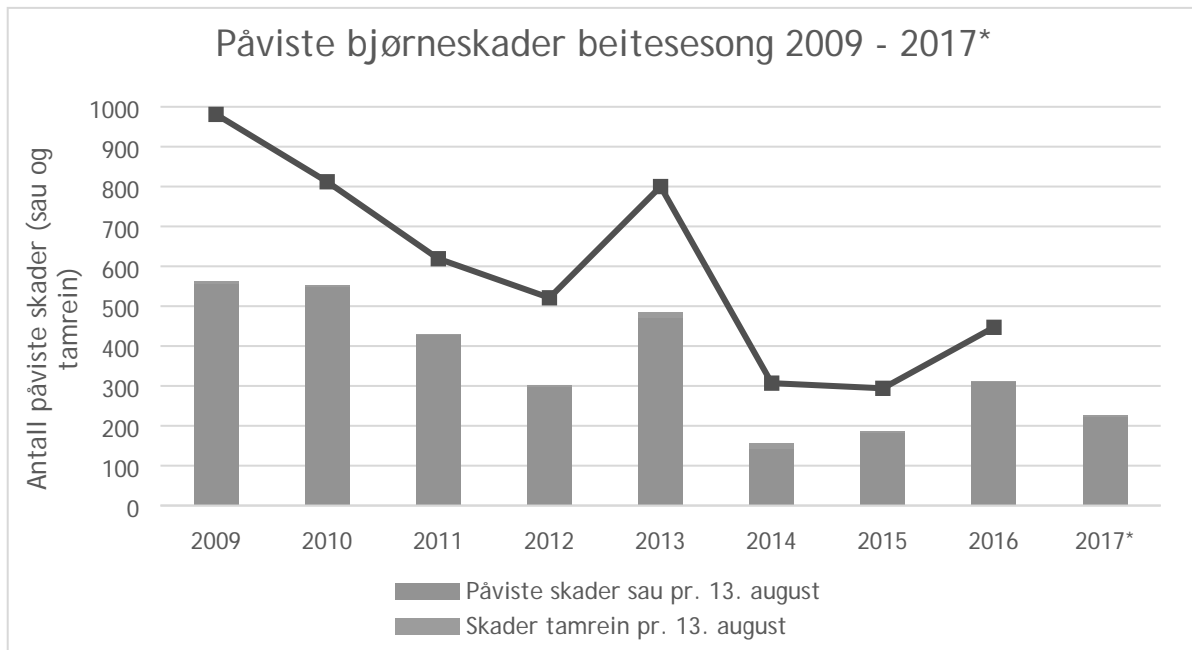
Det har også vært en nedgang i antall verifiserte roviltskader forårsaket av brunbjørn. I 2016 ble det dokumentert eller antatt drept 445 sau og lam av brunbjørn i hele Norge, som var en økning jf. de foregående to årene. Tilsvarende tall for 2013 var 786 verifiserte skader, og 516 i 2012. For roviltregionene med bestandsmål for brunbjørn er det også en generell nedgang i dokumenterte og antatte skader forårsaket av brunbjørn de siste årene, men det var en økning i verifiserte skader i 2016 sammenlignet med de foregående to årene (se tabell 2). Så langt i 2017 er antall verifiserte skader lavere enn tilsvarende periode i fjor.

Tabell 2. Antall sau og lam dokumentert eller antatt drept av brunbjørn 2011-2017 i de aktuelle fylker med mål om yngling av brunbjørn.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Hedmark	224	153	108	87	22	99 (69)	94
Møre og Romsdal	1	9	0	0	0	0	0
Sør-Trøndelag	23	15	145	0	0	67 (50)	9
Nord-Trøndelag	146	178	290	116	133	194 (119)	103
Nordland	86	80	101	59	7	12 (10)	0
Troms	0	17	26	0	13	22 (19)	8
Finmark	55	9	0	0	86	0	0
Totalt	535	461	670	262	261	394 (267)	214

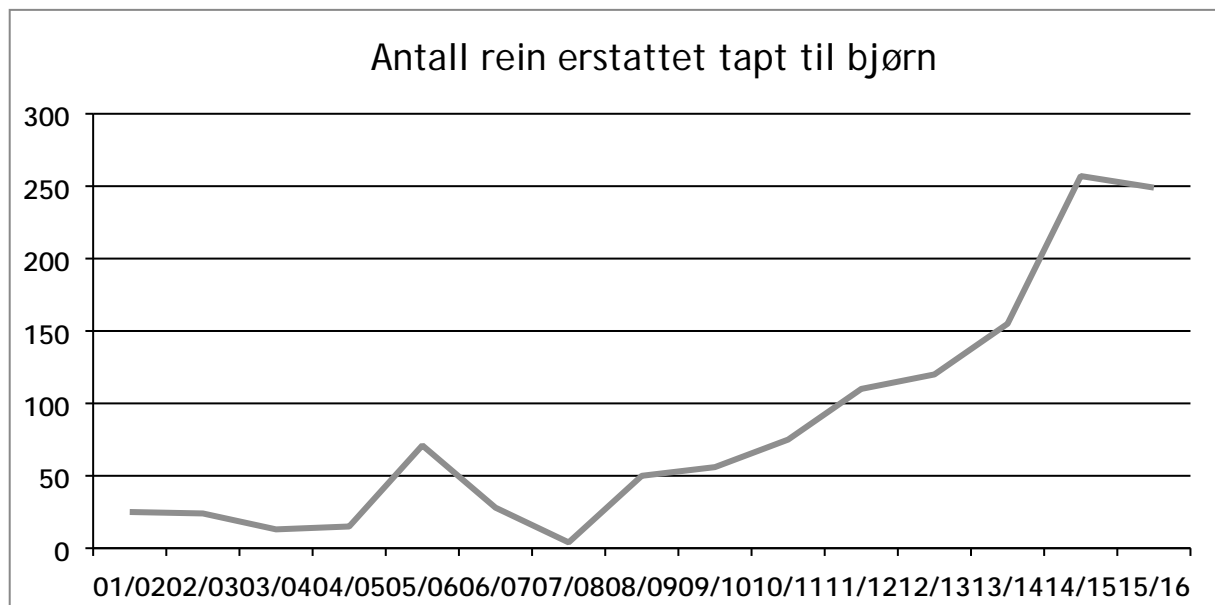
*For kolonnen 2017 vises antall sau og lam dokumentert og antatt drept av bjørn så langt i år (fra 1. november 2016 - 13. august 2017), tallene i parentes i kolonnen 2016 tilsvarer samme periode.

Hittil i årets beitesesong er det registrert 222 sau eller lam, og 4 tamrein dokumentert eller antatt tatt av brunbjørn i hele landet (hentet fra Rovbase i perioden fra 1. november 2016 til 13. august 2017, se figur 3). Sammenlignet med tilsvarende periode i fjor (311 sau eller lam og 1 tamrein) er årets skadeomfang som dokumentert kan tilskrives brunbjørn lavere.

Figur 3. Påviste (dokumentert eller antatt sikker) skader på sau og tamrein forårsaket av brunbjørn i beitesesongen 2009 - 2016, samt antall påviste skader i perioden 1. november til 13. august i erstatningsåret/beitesesongen 2009 - 2017.

Brunbjørnens predasjon på tamrein er undersøkt i en studie i Nord-Sverige. Det antas at predasjonen på tamrein er størst under kalvingsperioden. Grad av overlapp mellom kalvingsområder og tette bjørnebestander vil derfor ha stor innvirkning på skadepotensialet. De fleste reinbeitedistrikter i Norge har kalvingsområder som i liten grad har besøk av brunbjørn, og det påvises kun noen få rein drept eller skadet av brunbjørn hvert år. Likevel har forskningsprosjektet vist at brunbjørnpredasjon på reinkalv i kalvingsperioden kan være veldig vanskelig å påvise. Dette har i økt grad blitt tatt hensyn til i skjønnsvurderingen i erstatningsutmålingen, og antall rein erstattet til brunbjørn har økt de siste årene (Figur 4).

Figur 4. Tamrein erstattet som drept av brunbjørn reindriftsåret 2001/2002 - 2015/2016.

Det følger videre av naturmangfoldloven § 14 første ledd at tiltak etter loven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Annet ledd slår fast at ved vedtak i medhold av loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur. Vedtaket er fattet på bakgrunn av skadebildet og det ivaretar slik sett både andre samfunnsinteresser etter første ledd og naturgrunnlaget for samisk kultur etter annet ledd.

Om arealdifferensiering i rovviltregionene:

Av rovviltforliket i 2011 fremgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Det vil si at det skal være tydelige forvaltningsmessige forskjeller i henholdsvis prioriterte rovviltområder og prioriterte beiteområder. For å øke forutsigbarheten i beitenæringen skal det, utenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn, gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres.

I sine forvaltningsplaner legger rovviltnemndene opp til en begrenset utbredelse av ynglende brunbjørn innenfor regionene for å redusere tap og konfliktnivå. I tråd med rovviltforliket av 2011 skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling i prioriterte rovviltområder, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Det vil si at rovviltet gis tydelig prioritet fremfor produksjoner basert på utmarksbeite, og at det skal praktiseres en høy terskel for tillatelse til uttak av rovvilt i slike områder.

Miljødirektoratet legger til grunn at de regionale rovviltnemndene for forvaltningsregion 5, 6 og 8 med sin geografiske differensiering har ivare tatt de hensyn som er nedfelt naturmangfoldloven § 12. Direktoratet viser til sin uttalelse til forvaltningsplanen for region 7 angående den geografiske differensieringen som nemnda har lagt til grunn. Direktoratet påpeker at regionen har mål om en årlig yngling av brunbjørn, og at områdene som er definert som yngleområde for brunbjørn kan gjøre det vanskeligere å oppnå målsettingen med bakgrunn i kunnskap om forekomst av hunnbjørn i

tilgrensende områder i Sverige. Avgrensningen synes i stor grad å være styrt av beitebruken og uten hensyn til de biologiske forutsetninger for faktisk å oppnå målsettingen.

Rovviltnemndenes anbefalinger

Rovviltnemnden i region 5 - Hedmark (møte 10. mai 2017):

"Rovviltnemnda viser til de nasjonale målsettingene om tre årlige ynglinger av brunbjørn i Hedmark. Nemnda anser at bestanden av brunbjørn ligger under det regionale bestandsmålet og også under grensen på 10 ynglinger nasjonalt, og at nemnda ikke har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling eller lisensfelling av brunbjørn i 2017, jf. rovviltforskriften § 8, jf. også §§ 4 og 7.

For å forebygge betydelige skader på husdyr og tamrein forårsaket av brunbjørn anser rovviltnemnda at det er behov for en kvote for betinget skadefelling i Hedmark. Nemnda har fått forelagt den siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskapen om brunbjørnens bestandsstatus og -utvikling i Hedmark. Nemnda viser til rovviltforlikets føringer om brunbjørnbestandens størrelse, og videre til sekretariatets faglige vurderinger om at den foreslåtte skadefellingskvoten på seks bjørner ikke vil påføre bestanden irreversibel skade eller en for stor samlet belastning. Det vises her også til at bestanden i Hedmark er en del av den svenske delbestanden. Forvaltningsplanen for rovvilt i Hedmark vil ligge til grunn for iverksettelse av eventuelle fellingstillatelser, jf. også rovviltforskriften §§ 1, 6 og 9.

Rovviltnemnda anmoder Miljødirektoratet om å fatte et vedtak om kvote for betinget skadefelling av brunbjørn i Hedmark i 2017. Nemnda anbefaler en kvote på seks brunbjørner. Rovviltnemnda viser til at det i en del prioriterte beiteområder i Hedmark årlig er omfattende skader forårsaket av brunbjørn. Rovviltnemnda anmoder Miljødirektoratet om å åpne for lisensfelling av brunbjørn i Hedmark på eventuell gjenværende skadefellingskvote til høsten. Nemnda anser at det maksimalt kan felles seks brunbjørner totalt ved skadefelling og lisensfelling i Hedmark.

Rovviltnemnda viser til forvaltningsplan for rovvilt i Hedmark, og anbefaler at lisensfellingsområdet for bjørn avgrenses til grønn sone, samt blå sone vest for Glomma i Stor-Elvdal. I dette området inngår følgende kommuner i sin helhet: Folldal, Alvdal, Tynset, Tolga, Os, Ringsaker, Hamar, Løten, Stange og Nord-Odal kommuner. I tillegg inngår de deler av kommunene Åsnes, Våler, Elverum, Åmot, Rendalen og Stor-Elvdal som ligger vest for Glomma, samt den delen av Engerdal kommune som ligger nord og øst for følgende grense: Fra riksgrensen og vestover langs rv 218 til Femundsenden, videre langs Femunden til Gløta og etter denne til Isteren. Videre nordover langs sjøens vestsida til Isterens nordende i Bjørnfjordvika, derfra over til Jonasodden. Videre nordover langs vestsida av Femunden til grensen til Os kommune."

Rovviltnemnden i region 6 - Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal (Møte 27. juni 2017).

"Rovviltnemnda for region seks foreslår følgende kvote for lisensfelling av bjørn i 2017 for region 6 Midt-Norge:

- *Område uten mål om yngling av bjørn: 3 (tre) bjørner*
- *Område med mål om yngling: 0 (null) bjørner*
- *Binne med unge(r) samt hennes unger (uansett alder) er unntatt fra fellingstillatelsen.*

Rovviltnemnda viser til at effektiviteten av lisensfelling av bjørn har vært lav og at vandringskapasiteten til bjørn, og da særlig hannbjørn er stor. Ut fra dette vil nemnda be om at tiltak for å bedre effektiviteten blir intensivert. "

Rovviltnemnden i region 7 - Nordland (møte 31. mai 2017)

"Rovviltnemnda legger til grunn at bestandsmålet for bjørn ikke er oppfylt i region 7 eller for landet som helhet, og at myndigheten til å vedta kvote for lisensfelling av bjørn i Nordland høsten 2017 derfor ligger hos Miljødirektoratet.

Rovviltnemnda i Nordland viser til vedtatt forvaltningsplan og anbefaler direktoratet å åpne for lisensfelling i samsvar med forvaltningsprinsippene for bjørn, pkt 2.5.3 og 2.5.4. Det vil si i hele fylket unntatt de vedtatte forvaltningsområdene for bjørn. "

Rovviltnemnden i region 8 - Troms og Finnmark (møte 1. juni 2017)

" Finnmark: Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-områdene i Finnmark. Det anbefales en kvote på fem - 5 - bjørn i B-området i Finnmark, hvorav inntil to binner. Kvoten fordeles til 1 bjørn i Bområdet øst for Munkefjorden i Sør-Varanger kommune og inntil 4 bjørner til B-området i Finnmark for øvrig. Det anbefales at lisensfelling stoppes i Finnmark dersom det blir felt to binner, uavhengig av hvor i B-området felling skjer

Troms: Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-området i Troms. Det anbefales en kvote på én - 1 - bjørn i B-området i Troms. Bjørnebinner med unger som opptrer sammen bør unntas fra tillatelsen."

Region 5 har vurdert at inntil 6 bjørner kan felles totalt på skadefelling og lisensfelling, og etter fratrukk av bjørner felt på skadefelling i regionen medfører det en anbefalt lisensfelling kvote på 5 bjørner i regionen. Region 7 har anbefalt at det åpnes for lisensfelling i fylket utenfor bjørneforvaltningsområdene uten å ha anbefalt en kvote. Totalt har rovviltnemndene i region 5, 6, 7 og 8 anbefalt en kvote på 14 brunbjørner fordelt på ulike områder innenfor fylkene.

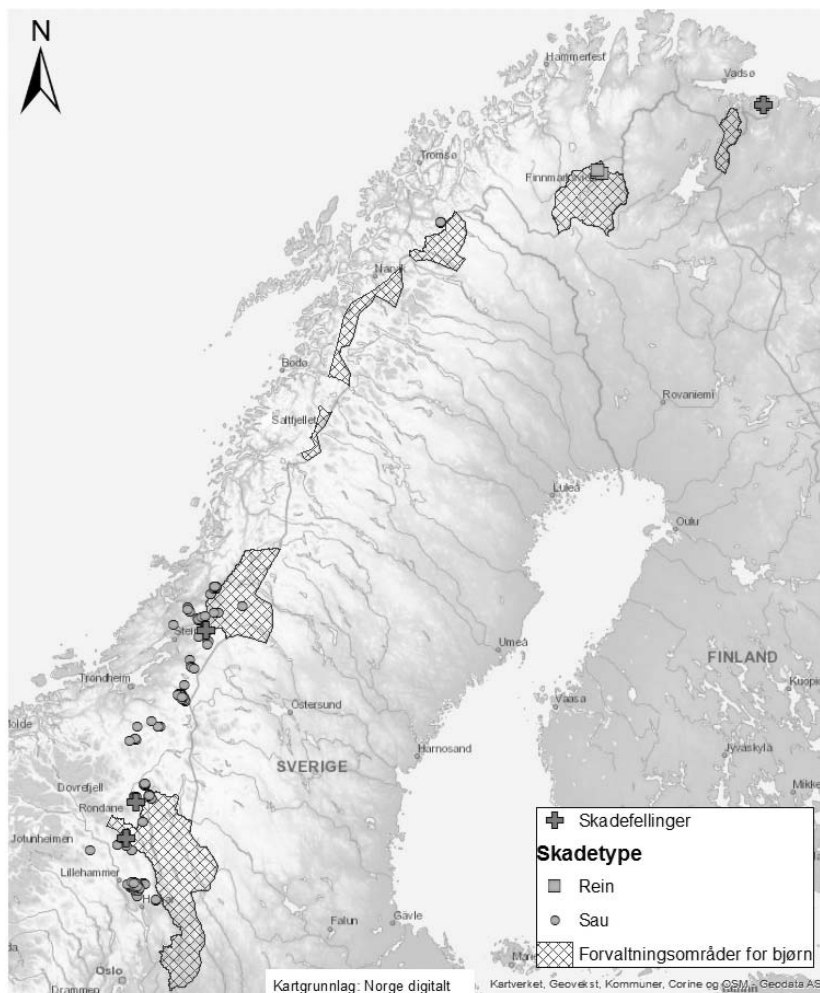
Miljødirektoratets vurdering

Lisensfelling, og for gaupe kvotejakt, er det primære virkemidlet for å regulere bestanden av fredet rovvilt i Norge. Dette inkluderer både regulering av bestandsstørrelse og av bestandsutbredelse, på bakgrunn av hva bestandsstørrelsen og/eller utbredelsen medfører av skadepotensiale ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Skademotivert lisensfelling etter naturmangfoldloven § 18 b er forskjellig fra skadefelling, hvor den primære hensikten er å håndtere akutte skadesituasjoner eller situasjoner hvor skadepotensialet er overhengende.

Utviklingen i brunbjørnbestanden i Norge har de siste årene gått i feil retning i henhold til fastsatt nasjonalt bestandsmål, og bestanden er i dag betydelig under målet. Ingen av regionene som har nasjonale mål om ynglinger av brunbjørn har nådd dette i dag. Antall påviste brunbjørnindivider har vist en nedadgående trend siden 2009 og er i år det laveste i landet siden 2009, selv om beregnet antall ynglinger har holdt seg relativt stabilt i samme periode (se tabell 1). At antall ynglinger holder seg stabilt beror på at nedgangen i antall påviste bjørneindivider i hovedsak forklares i en nedgang i antall påviste hannbjørnindivider. Dette er også et følge av at forvaltningen av brunbjørn i Norge generelt er innrettet mot bevaring av hunnbjørner. Fortetting av hunnbjørner og økt

gjennomsnittsalder på disse er viktig for måloppnåelsen framover. Et økende uttak av større og eldre hannbjørner i områder tilgrensende hunnbjørnområder kan ha en negativ påvirkning på ungeoverlevelsen som følge av en økt forekomst av infanticid, noe som på sikt kan påvirke bestandmåloppnåelsen. Trenden i den norske delen av bestanden må ses i sammenheng med utviklingen på svensk side av fellesbestanden, som også viser en generell nedgang. Uttak på skadefelling i grensenære områder på våren vil her ha en særlig betydning for den norske delen av bestanden. Utviklingen i grenseområder i Finland og Russland er i mindre grad kjent eller sammenlignbar.

Antall påviste skader forårsaket av bjørn har hatt en generell nedgang siden 2009. De tre siste beitesesongene har hatt de laveste tapstallene i samme periode. Så langt i 2017 er antall påviste bjørneskader lavere enn i fjor, og omtrent likt 2015 (se figur 3) ved tilsvarende tidspunkt i beitesesongen (pr. 13. august). Skadene er avgrensede til et fåtall områder hovedsakelig utenfor bjørneforvaltningsområder, og ser ut til å skyldes et fåtall bjørneindivider (se figur 5).

Figur 5. Skader forårsaket av bjørn pr. 13. august 2017 og skadefelling på bakgrunn av påviste skader i 2017 (4 bjørner felt i perioden 20. mai til og med 14. august 2017).

Skadefellingsvedtak har resultert i fire felte bjørner i noen av disse områdene, hvorav tre er belastet kvoten for betinget skadefelling (se figur 5). Per dags dato foreligger tre gjeldende skadefellingstillatelser, to i Nord-Trøndelag og én i Hedmark.

Det er et fåtall skader dokumentert i begynnelsen av august også i Sør-Trøndelag og i Troms, men ingen nye skader har blitt påvist etter henholdsvis 4. og 6. august 2017. Skadene i Troms er svært nær bjørneforvaltningsområder og en eventuell felling vil sannsynligvis omfatte individ som har hovedsakelig del av sitt hjemmeområde innenfor bjørneforvaltningsområdet. Det er ikke påvist skader til bjørn i region 7 i år.

Ut fra en totalvurdering av alle ovennevnte forhold anser Miljødirektoratet at det ikke finnes noen begrunnelse for lisensfelling for å regulere bjørnebestandens størrelse. Snarere er det et økende behov for vurdering av tiltak som kan bidra til å bringe bjørnebestanden i Norge nærmere vedtatt bestandsmål. Lisensfelling kan derimot også brukes for å begrense bestandens utbredelse utfra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Forekomst av brunbjørn i beiteprioriterte områder kan medføre et vesentlig skadepotensiale, og lisensfelling utenfor bjørneforvaltningsområder kan være motivert ut fra dette skadepotensialet, selv om bestanden er under regionale og eller nasjonale bestandsmål. Lisensfellingskvoten i Norge fastsettes så sent som mulig under beitesesongen, før lisensfellingsperiodens start, for å ta hensyn til skadesituasjoner forårsaket av brunbjørn utenfor beiteprioriterte områder.

Det er et ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere. Stortinget har, gjennom rovviltforliket i 2011, sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres. Nåværende trender i bestands- og skadeutvikling gir mindre rom til en bred adgang til lisensfelling også utenfor forvaltningsområder for brunbjørn i Norge.

Miljødirektoratet vurderer at det er mulig å åpne for lisensfelling på bakgrunn av behov for regulering av bestandens utbredelse, motivert gjennom de skadesituasjoner som foreligger per dags dato, samt kjent aktivitet av brunbjørn i regionene. Direktoratet vurderer videre, på bakgrunn av brunbjørnens bestandsstatus, utviklingen i brunbjørnbestanden de siste årene samt kjent avgang av brunbjørn så langt i år, at kvoten må begrenses og fellingsområdene bør avgrensnes til de områder innenfor regionene hvor det er pågående skadesituasjoner. Direktoratet har dermed etter en helhetsvurdering redusert kvoten for lisensfelling sammenlignet med den totale kvoten anbefalt av rovviltnemndene.

Ut fra dette finner vi grunnlag for å åpne for lisensfelling av 1 bjørn i region 5 og 1 bjørn i region 6. Det åpnes ikke for felling i region 7 og region 8. De fastsatte fellingsområdene, som i sin helhet er utenfor de prioriterte brunbjørnområdene, reduserer sannsynligheten for å felle binner ned til et minimum.

Et uttak av 2 brunbjørner vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse. Det vises i den forbindelse til beskrivelse av brunbjørnens bestandssituasjon i Norge og Skandinavia. Ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, er andre løsninger vurdert, men ikke funnet tilfredsstillende innenfor de prioriterte beiteområdene. Direktoratet gjør oppmerksom på at all avgang av brunbjørn innenfor den enkelte region etter at vedtaket er fattet belastes aktuell

lisenskvote. Brunbjørn felt ved lisensfelling belastes ikke kvote for betinget skadefelling i regionen. Direktoratet har i brev av 1. juni 2017 gitt fylkesmennene i region 5 - 8 betinget fellingstillatelse på brunbjørn som kan iverksettes etter gitte vilkår.

Vedtak

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18, første ledd, bokstav b og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, fatter Miljødirektoratet vedtak om lisensfelling av brunbjørn innenfor region 5, 6, 7 og 8 i 2017.

Kvoten settes til totalt 2 brunbjørner, hvorav én (1) bjørn innenfor region 5, én (1) bjørn innenfor region 6, samt null (0) bjørner innenfor region 7 og region 8.

Nærmere avgrensninger av kvoter og områder;

1.1. Region 5 - Hedmark: 1 bjørn i følgende områder: Ringsaker, Hamar, Løten, Stange og Nord-Odal kommuner. I tillegg inngår de deler av kommunene Åsnes, Våler, Elverum og Åmot som ligger vest for Glomma, samt den delen av Stor-Elvdal kommune som ligger vest for Glomma og sør for Imsa.

1.2. Region 6 - Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal; 1 bjørn i Nord-Trøndelag fylke, utenfor vedtatt yngleområde for brunbjørn. Fellingsområdet omfatter dermed alle kommuner i Nord-Trøndelag med unntak for Røyrvik og Lierne kommuner samt de deler av Snåsa, Grong og Namsskogan kommuner som er øst for E6.

1.3. Region 7 - Nordland; 0 bjørner

1.4. Region 8 - Finnmark og Troms; 0 bjørner

2. Særlige vilkår:

A. Lisensfelling omfatter også områder vernet etter naturmangfoldloven der vernebestemmelsene åpner for dette eller der forvaltningsmyndigheten har gitt nødvendig dispensasjon.

B. Fellingsperioden er 21. august til og med 15. oktober.

C. Forsøk på felling kan bare skje i perioden fra 1 time før soloppgang til 2 timer før solnedgang.

D. Lisensfelling av brunbjørn krever grunneiers tillatelse.

E. Bruk av hund under lisensfelling er tillatt, med unntak av løs, på drevet halsende hund.

F. Binne med unge(r), samt hennes unger (uansett alder) er unntatt fra lisensfelling.

G. Lisensfelling på brunbjørn etter dette vedtak kan ikke drives som åtejakt. Et åte defineres som animalsk eller vegetabilsk materiale eller annet som er utplassert eller på annen måte tilordnet med hensikt å lokke til seg vilt.

H. Felling eller forsøk på felling skal umiddelbart meldes til Fylkesmannen og Statens naturoppsyn. Jeger skal fremvise felt dyr for Statens naturoppsyn for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materiale, og jeger skal kunne påvise fellingssted etter anmodning fra Statens naturoppsyn, politiet eller Fylkesmannen.

I. Miljødirektoratet kan til enhver tid stanse lisensfelling eller endre fastsatt kvote dersom nye bestandsopplysninger eller opplysninger om irregulær avgang tilsier det, eller vilkårene A-H over ikke overholdes.

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Miljødirektoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Dette vedtaket sendes til orientering til berørte rovviltnemnder, myndigheter og departement, samt til Sametinget og NJFF.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Vedlegg

1 Vedlegg lisensfelling av brunbjørn - Administrasjon og annen informasjon

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Trondheim, 07.09.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/5587

Saksbehandler:
Jan Paul Bolstad

Klage på vedtak om lisensfelling av jerv i region 7 i 2017–2018 - faglig tilråding

Vi viser til forespørsel fra Klima- og miljødepartementet av 28. august 2017 om faglig tilråding i forbindelse med klagesak fra NOAH – for dyrs rettigheter og fra Nordland bondelag. Nordland bondelag klagde 19. juni på rovviltnemnda sitt kvotevedtak, datert 1. juni 2017. Rovviltnemnda gav bondelaget delvis medhold i justert vedtak av 30. juni 2017. NOAH klagde 19. juli 2017 på rovviltnemnda i region 7 sitt justerte vedtak av 30. juni om kvote for lisensfelling av jerv i sesongen 2017/2018.

Kvoten ble fastsatt til 16 jerver med maksimalt uttak av 8 hunndyr. I det justerte vedtaket heter det bl.a. *Det åpnes for lisensfelling av halve kvota samlet for alle fellingsområder, men hvor maksimalt 2 jerv og maksimalt 1 tispe kan felles innenfor de prioriterte jervområdene. Dersom denne første delen av kvota blir felt, kan Fylkesmannen i samråd med rovviltnemnda tildele dyr fra resterende kvote til de enkelte fellingsområdene ut fra hvor det er felt jerv, skadesituasjonen på rein og sau til jerv, bestandssituasjonen for jerv og føringer i forvaltningsplanen. Det finnes åpning for å tildele dyr fra eksisterende kvote også innenfor jervsona, men da må det foreligge klare grunner for det. Klare grunner kan være alvorlige tapssituasjoner, eller at det er stor jervaktivitet og få felte jerver for øvrig i fylket.*

Rovviltnemnda behandlet klagen fra NOAH, jf. brev av 7. august 2017. Nemnda opprettholdt kvotevedtaket fra 30. juni, og oversendte klagen til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.

Hovedinnholdet i klagen

Nordland bondelag mener kvotevedtaket vil medføre lav effektivitet i kommende års lisensfellingssesong fordi det er lagt opp til en liten kvote for uttak innenfor jervsona. Bondelaget viser til at bestanden skal forvaltes gjennom lisensfelling. Det er i de senere årene arbeidet aktivt for å effektivisere jervfelling, ikke minst gjennom prosjektet "Bedre jervjakt i Nordland". Tidligere års praksis med løpende tildeling av kvote uavhengig av soneinndeling gir økt mulighet for felling av jerv.

Når det gjelder klagen fra NOAH er denne delt i 4 klagetema:

- Rovviltnemnda har ikke myndighet for å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv
- Vedtaket oppfyller ikke vilkåret om at felling ikke truer jervbestandens overlevelse på lang sikt
- Vedtaket er ikke skademotivert
- Vedtaket oppfyller ikke kravet om å finne andre tilfredsstillende løsninger

NOAH ber om at vedtaket erklæres ugyldig fordi regulering av bestanden av jerv ned til bestandsmålet har vært hovedmotivasjon for vedtaket. Det er i strid med eksisterende hjemmelsgrunnlag i lov og internasjonale konvensjoner. De materielle vilkårene for felling av 16 jerv er ikke oppfylt, og heller ikke for felling av 2 jerver innenfor jervsona, jf. prinsippet om differensiert forvaltning. Vedtaket bør erklæres ugyldig også fordi saken er mangelfullt utredet og begrunnet.

Vi viser for øvrig til klagen.

Faglig tilråding fra Miljødirektoratet

Direktoratet vil i sin faglige tilråding begrense uttalelse til å gjelde kvotens størrelse og fordeling av denne sett opp mot bestandssituasjonen og bestandsmålet for jerv i regionen, forvaltningsplanen for rovvilt i regionen og direktoratets uttalelse av denne i brev av 13. mars 2017.

I Miljødirektoratets uttalelse til regional forvaltningsplan for rovvilt i region 7 er det vårt syn at forvaltningsplanen ikke er egnet til å ivareta de nasjonale bestandsmål som er satt for regionen. Direktoratet mener derfor at planen ikke er egnet som et praktisk styringsverktøy for rovviltforvaltningen i regionen. Det vises spesielt til uttalelsen knyttet til forvaltningsprinsipper for jerv og størrelsen på sone prioritert for yngling av jerv. Direktoratet har vurdert at kombinasjonen av en svært liten sone og begrenset sammenfall med historisk forekomst av jerv i regionen, gjør at det i praksis blir umulig å bruke planen som forvaltningsverkstøy, og at det er urealistisk at bestandsmålet for jerv kan oppnås innenfor sonen. Direktoratet skriver også at det er en primæroppgave for rovviltnemnda å oppnå det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, og at lisensfelling som virkemiddel utenfor jervesona ikke kan praktiseres som forutsatt, da reproduksjoner utenfor jervesonen nødvendigvis må inngå i den årlige måloppnåelsen.

Fra 2014 til 2016 ble det registrert henholdsvis 13, 13 og 10 ynglinger av jerv i regionen. I 2016 gjennomførte Miljødirektoratet med bakgrunn i skader og skadehistorikk ekstraordinære uttak av fire ynglinger i løpet av overvåkings sesongen for jerv på våren. Dette medførte at netto antall ynglinger ved starten av beitesesongen 2016 var på seks ynglinger, betydelig under bestandsmålet på 10 ynglinger. Totalt uttak av jerv i perioden fra 2014 frem til 10. september 2016 var 43 jerv. I 2014/2015 ble det felt 15 jerver i Nordland, i 2015/2016 ble det felt 19 jerver. Etter 10. september 2016 og til dagens dato er total kjent avgang på 24 jerver i Nordland. Av disse ble 13 jerver felt under vinterens lisensfelling, seks jerver har blitt felt på skadefelling og det ble gjennomført to hiuttak med uttak av to valper i hvert uttak våren 2017. Én jerv er drept av annet dyr. Direktoratet viser til et høyt uttak av jerv siste år. Så langt i 2017 er det registrert ni ynglinger av jerv i regionen hvorav Miljødirektoratet gjennomførte to hiuttak. Direktoratet konstaterer at netto antall ynglinger ved starten av beitesesongen også i år er under det regionale bestandsmålet på 10 ynglinger.

Konklusjon

I henhold til gjeldende regelverk og føringer skal vedtatt regionalt bestandsmål på 10 årlige ynglinger av jerv primært oppnås innenfor forvaltningssonen. Foreløpige resultater fra vinterens bestandsregistrering viser at *en av ni* registrerte ynglinger i Nordland ligger innenfor forvaltningsområdet for jerv. Dette underbygger konsekvensene av et så begrenset forvaltningsområde for jerv og hvor måloppnåelsen for jervebestanden i regionen vanskelig kan oppnås. Direktoratet mener et uttak av 16 jerv hvor det også tillates uttak av jerv innenfor forvaltningsområdet for jerv, ikke er forenelig med prinsippet om geografisk differensiering og et tydelig skille av rovvilt og beitedyr i regionen. Et høyt uttak av jerv i regionen, både innenfor og utenfor sonen, vil måtte medføre at også ynglinger utenfor sonen og i prioriterte beiteområder må inngå i det fastsatte bestandsmålet. Dette bidrar ikke til en tydelig forvaltning for å redusere tap og konflikter mellom husdyr/tamrein og rovvilt i regionen.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
Fung. seksjonsleder

Jan Paul Bolstad
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:
Rovviltnemnda i region 7 c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 8002 BODØ
10

Mottatt FM-NO

21 SEPT. 2017

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

KOPI

NOAH for dyrs rettigheter
Dronningensgate 13
0152 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

17/2310

19. september 2017

Avgjørelse av klage på kvote for lisensfelling av jerv i rovviltregion 7 i 2017-2018

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra NOAH – for dyrs rettigheter - 19. juli 2017 over vedtak 29. juni 2017 av rovviltnemnda i region 7 om kvote for lisensfelling på jerv i 2017/2018 i region 7 (Nordland).

Klima- og miljødepartementet opprettholder kvotens størrelse, men endrer det geografiske virkeområdet for rovviltnemnda i region 7 sitt vedtak av 29. juni 2017 om lisensfelling av jerv i Nordland i perioden 10. september 2017 – 15. februar 2018. Vedtaket endres slik at det ikke tillates lisensfelling innenfor de deler av regionen som er prioriterte yngleområder for jerv (jervesone). Departementet har lagt vekt på at bestandsmålet for jerv i størst mulig grad skal oppnås innenfor jervesonen. Dette er viktig i oppfølgingen av Stortingets føringer om en tydelig soneforvaltning, og dermed også forutsigbarheten for beitenæringene i områdene utenfor jervesonen. Departementet har dermed tatt klagen delvis til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i region 7 vedtok 31. mai 2017 kvote for lisensfelling av jerv for 2017-2018 i region 7. Nordland Bondelag påklagde vedtaket 19. juni 2017, og rovviltnemnda i region 7 tok den 29. juni 2017 klagen delvis til følge ved å presisere at det finnes åpning for å tildele dyr fra eksisterende kvote også innenfor jervesona. NOAH – for dyrs rettigheter - påklagde så den 19. juli 2017 rovviltnemnda sitt justerte vedtak av 29. juni 2017. Miljødirektoratet ga sin faglige tilrådning 5. juli 2016.

Klagers anførsler

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltnings-
avdelingen

Saksbehandler
Tommy Andersen
22 24 60 54

Som oppsummert av rovviltnemnda, jf. sekretariatets saksframlegg, har NOAH i sin klage anført flere forhold:

"1. Rovviltnemnda har ikke myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv. NOAH mener at ved vurderingen om rovviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om lisensfelling, bør tallene hvor hiuttak er trukket fra legges til grunn, siden dette er det faktiske antallet ynglinger som fortsatt finnes i regionen. NOAH mener derfor at rovviltnemnda ikke har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv.

2. Vedtaket oppfyller ikke vilkåret om at fellingen ikke truer jervebestandens overlevelse på lang sikt

NOAH mener at vedtaket ikke oppfyller vilkåret om at lisensfellingen ikke truer jervebestandens overlevelse på kort eller lang sikt og er således ikke fattet i samsvar med nml § 5 og § 18 og Bernkonvensjonens artikler 2 og 9, fordi:

- nemnda ikke har sannsynliggjort at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jf. rovviltforskriften § 7 andre ledd;
- nemnda har lagt for stor vekt på soneinndelingen i vedtaket, men unnlatt å legge tilstrekkelig vekt på føre-var-prinsippet i vurderingen om jervebestandens utvikling på kort og lang sikt. Disse saksbehandlingsfeilene har virket bestemmende på vedtakets innhold og gir grunnlag til å erklære vedtaket ugyldig, jf. forvaltningslovens § 41;
- vedtaket ikke oppfyller krav om kunnskapsgrunnlaget fastsatt i nml § 8 og har ikke vurdert den samlede belastningen av lisensfelling, jf. § 10 i nml. Disse saksbehandlingsfeilene har virket bestemmende på vedtakets innhold og gir grunnlag til å erklære vedtaket ugyldig, jf. forvaltningslovens § 41.

3. Vedtaket er ikke skademotivert

NOAH konkluderer med at vedtaket er ikke skademotivert, men motivert av en vilje å få jerver felt med hensikt å holde bestanden nede på bestandsmålet. Dette betyr at et av hovedvilkårene for å tillate felling ikke er oppfylt, jf. nml § 18 første ledd bokstav b, § 18 andre ledd og Bern-konvensjonens artikkel 9 første ledd. I tillegg har de nevnte feilene i saksbehandlingen virket bestemmende på vedtakets innhold som gir grunnlag til å erklære vedtaket ugyldig, jf. forvaltningslovens § 41.

4. Vedtaket oppfyller ikke kravet om å finne andre tilfredsstillende løsninger

Rovviltnemnda har ikke gitt noen objektiv eller verifiserbar begrunnelse hvorfor felling er den eneste tilfredsstillende løsningen i saken. NOAH mener at det finnes andre tilfredsstillende løsninger som ikke har vært vurdert i denne saken. Derfor kan NOAH ikke se at et av hovedvilkårene for felling er oppfylt, jf. nml § 18 andre ledd og Bern-konvensjonens artikkel 9.

NOAH ber Klima- og Miljødepartementet om at klagen tas til følge og at vedtaket erklæres ugyldig. NOAH legger følgende til grunn:

- vedtaket bør erklæres ugyldig, fordi reguleringen av jervebestanden ned til bestandsmålet har vært den avgjørende motivasjonen for og hovedkriteriet ved å fatte vedtak om lisensfelling av jerv. Dette betyr at rovviltnemnda har fattet vedtaket uten hjemmelsgrunnlag i loven, og derfor strider vedtaket mot nasjonal og

internasjonal lov - §§ 5 og 18 i nml, Grunnlovens § 112 og artikler 2, 6 og 9 i Bernkonvensjonen;

- vedtaket bør erklæres ugyldig, fordi de materielle vilkårene for lisensfelling av 16 jerv i 2017/2018 ikke er oppfylt; heller ikke er de materielle vilkårene for lisensfelling av to jerver innenfor jervesonen oppfylt, jf. prinsippet om differensiert forvaltning, jf. rovviltforskriften § 1;
- vedtaket bør erklæres ugyldig pga. saksbehandlingsfeil ift. mangelfull utredning og mangelfull begrunnelse knyttet til §§ 5, 8, 9 og 10 i nml, som har virket bestemmende på vedtakets innhold og resultat, jf. forvaltningslovens §§ 17, 25 og 41."

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemnda i region 7 har i sin oversendelse av saken til departementet 7. august 2017 ikke tatt klagen fra NOAH til følge. Nemnda viser til sekretariatets vurdering av klagen og forslag til vedtak, som blant annet sier:

"1. Rovviltnemnda har ikke myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv. I rovviltforskriften § 7 står det følgende om rovviltnemndens myndighet til å fatte vedtak: Rovviltnemnden har myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling etter forskriften § 8 og § 10 og kvote for jakt etter forskriften § 11 når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndens myndighet skal for ulv og bjørn baseres på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, jf. forskriften § 3 tredje ledd. Tilsvarende skal nemndens myndighet for gaupe og jerv baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt.

Siste rapport fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt er for jerv, NINA Rapport 1292 Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2016. Der framgår det at gjennomsnitt siste tre år i Nordland er 12 årlige ynglinger. Sekretariatet legger til grunn at vurderingen om hvorvidt nemnda har myndighet eller ikke, skal gjøres ut fra det samlede antallet påviste ynglinger i regionen, før fratrukk for evt gjennomførte hiuttak. Sekretariatet vurderer derfor at rovviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i Nordland. Kunnskap om hiuttak og «netto» bestandsstørrelse er derimot viktig kunnskap i den konkrete vurderingen som skal gjøres av nemnda i forhold til kvotestørrelse etc.

2. Vedtaket oppfyller ikke vilkåret om at fellingen ikke truer jervebestandens overlevelse på lang sikt

Nml. § 5 sier at målet er at artene og deres genetiske mangfold skal ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. På rovviltfeltet må forvaltningsmålet i nml. § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmål, og forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Når det gjelder jerv er prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning konkretisert i rovviltforskrifta § 3 og § 4, der det fremgår at bestandsmålet for jerv i region 7 er 10 årlige ynglinger.

Forvaltningsplanens forvaltningsprinsipp 2.2.2 slår fast at vedtatt regionale bestandsmål for jerv skal oppnås innenfor forvaltningssonen for jerv (blå sone). Foreløpige resultater fra siste vinters bestandsregistrering viser totalt 9 ynglinger, hvorav to hiuttak (kun valpene). Av disse 9 ynglingene er kun 1 registrert innenfor prioritert jervesone. Dette viser utfordringen med den vedtatte jervesonen, som i liten grad stemmer overens med utbredelse for jerv i fylket.

Klager mener nemnda har lagt for stor vekt på soneinndelingen. Sekretariatet problematiserte soneinndelingen i forhold til jervebestandens overlevelse i vårt saksframlegg til førstegangs behandling av saken, da vi skrev:

«Vi vil imidlertid påpeke at de definerte sonene for yngling av jerv er svært små sett i forhold til bestandsmålet og sonene stemmer i liten grad overens med historisk utbredelse for jerv i fylket. Dette gjør at det blir vanskelig å bruke planen som forvaltningsverktøy for jerv siden det er urealistisk at bestandsmålet kan oppnås innenfor de definerte sonene. Dersom man forvalter jerven i samsvar med prinsippene i forvaltningsplanen, og lykkes med uttak i tråd med disse, mener vi at det må påregnes at bestanden av jerv i Nordland vil reduseres til godt under bestandsmålet. Vår faglige vurdering er derfor at kvotestørrelse og kvotefordeling må ta utgangspunkt i et kompromiss mellom nemndas målsettinger i planen og hensynet til de bestemte bestandsmålene for regionen.»

Sekretariatets tilrådning om en kvotestørrelse på 16 jerv, som nemnda fulgte, tar utgangspunkt i at jervebestandens overlevelse skal sikres gjennom å forvalte bestanden nærmest mulig bestandsmålet og at kvoten prioriteres til områder med størst skadeproblematikk.

Vi skrev i vårt saksframlegg til førstegangsbehandling av saken:

«Sekretariatet foreslår etter en helhetsvurdering av situasjonen en kvote på 16 jerv i Nordland, hvorav maksimalt 8 hunddyr. Sekretariatet vurderer at et slikt uttak vil ha en skadereduserende effekt samtidig som det ikke vil være til skade for jervebestandens overlevelse, og at et slikt uttak vil bidra til å stabilisere bestanden omkring 10 årlige ynglinger.»

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som arten blir utsatt for. Det er høy dødelighet blant jervunger det første året, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap). Utover enkelte påkjørsler og predasjon skjer avgangen av voksen jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

3. Vedtaket er ikke skademotivert

Sekretariatet legger til grunn at vedtaket er fattet med utgangspunkt i et ønske om å forhindre fremtidige skader på husdyr og tamrein, altså at det er skademotivert. Vi viser i den sammenheng til vårt saksframlegg til førstegangs behandling av lisensfelling i sak 21/2017. Der redegjorde vi for omfanget av tap av sau og tamrein til jerv, og at forslag til kvotestørrelse bl.a. hadde utgangspunkt i skadesituasjonen på sau og rein.

Når det gjelder åpningen for å tildele dyr fra eksisterende kvote også innenfor jervesona, har nemnda presisert at det må det foreligge klare grunner. Nemnda har sagt at klare grunner

kan være alvorlige tapssituasjoner, eller at det er stor jerveaktivitet og få felte jerver for øvrig i fylket. Det er ikke registrert sauebeite og i svært liten grad kalvingsland innenfor jervesonen. Jerv som oppholder seg innenfor jervesonen kan imidlertid også ha leveområder i prioriterte beiteområder eller kalvingsland utenfor jervesonen (revir som krysser sonegrensa). Videre vil jerv kunne vandre ut fra jervesone på leting etter nye leveområder. Det er også flere reinbeitedistrikt som har viktige årstidsbeiter innenfor jervesonen selv om kalvingsland er holdt utenfor. Disse forholdene gjør at uttak av jerv innenfor jervesonen i noen tilfeller kan ha en tapsreducerende effekt. Men uttak av jerv innenfor jervesonen vil være betydelig mindre målrettet i forhold til forventet tapsreducerende effekt, sammenlignet med uttak i prioriterte beiteområder eller kalvingsland utenfor jervesonen.

For i større grad å sikre at uttak målstyres til områder med skadeproblematikk eller til områder hvor det kan forventes store skader, kan vilkårene for å tildele dyr innenfor jervesonen med fordel justeres noe. For eksempel slik: (...) klare grunner kan være pågående alvorlige tapssituasjoner eller fare for at alvorlige tapssituasjoner kan oppstå.

4. Vedtaket oppfyller ikke kravet om å finne andre tilfredsstillende løsninger
Sekretariatet legger til grunn at vilkåret om at formålet – altså å avverge skade på husdyr eller tamrein – ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, må sees i sammenheng med prinsippet om arealdifferensiert forvaltning. Sekretariatet viser til at nemnda har differensiert mellom jaktområder innenfor og utenfor jervesonen, med vesentlig større kvoter utenfor.

Konklusjon

Sekretariatet vurderer at klagen ikke inneholder opplysninger som gir grunn for nemnda å endre sitt vedtak om en lisensfellingskvote på 16 jerv.

For i større grad å sikre at uttak målstyres til områder med skadeproblematikk eller til områder hvor det kan forventes store skader, jf. prinsipp om at lisensfelling skal være skademotivert, kan vilkårene for å tildele dyr innenfor jervesonen med fordel justeres noe. For eksempel slik: (...) klare grunner kan være pågående alvorlige tapssituasjoner eller fare for at alvorlige tapssituasjoner kan oppstå.

Vi anbefaler at nemnda ikke tar klagen til følge, og at saken oversendes til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29 og rovviltforskriften § 18."

Miljødirektoratets faglige vurdering

Miljødirektoratet sier i sin faglige vurdering av 7. september 2017 blant annet følgende:

"I Miljødirektoratets uttalelse til regional forvaltningsplan for rovvilt i region 7 er det vårt syn at forvaltningsplanen ikke er egnet til å ivareta de nasjonale bestandsmål som er satt for regionen.

Direktoratet mener derfor at planen ikke er egnet som et praktisk styringsverktøy for rovviltforvaltningen i regionen. Det vises spesielt til uttalelsen knyttet til forvaltningsprinsipper for jerv og størrelsen på sone prioritert for yngling av jerv. Direktoratet har vurdert at kombinasjonen av en svært liten sone og begrenset sammenfall med historisk forekomst av jerv i regionen, gjør at det i praksis blir umulig å bruke planen som forvaltningsverktøy, og at det er urealistisk at bestandsmålet for jerv kan oppnås innenfor sonen. Direktoratet skriver også at det er en primæroppgave for rovviltnemnda å oppnå det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, og at lisensfelling som virkemiddel utenfor jervesona ikke kan praktiseres som forutsatt, da reproduksjoner utenfor jervesonen nødvendigvis må inngå i den årlige måloppnåelsen.

Fra 2014 til 2016 ble det registret henholdsvis 13, 13 og 10 ynglinger av jerv i regionen. I 2016 gjennomførte Miljødirektoratet med bakgrunn i skader og skadehistorikk ekstraordinære uttak av fire ynglinger i løpet av overvåkingssesongen for jerv på våren. Dette medførte at netto antall ynglinger ved starten av beitesesongen 2016 var på seks ynglinger, betydelig under bestandsmålet på 10 ynglinger. Totalt uttak av jerv i perioden fra 2014 frem til 10. september 2016 var 43 jerv. I 2014/2015 ble det felt 15 jerver i Nordland, i 2015/2016 ble det felt 19 jerver. Etter 10. september 2016 og til dagens dato er total kjent avgang på 24 jerver i Nordland. Av disse ble 13 jerver felt under vinterens lisensfelling, seks jerver har blitt felt på skadefelling og det ble gjennomført to hiuttak med uttak av to valper i hvert uttak våren 2017. Én jerv er drept av annet dyr. Direktoratet viser til et høyt uttak av jerv siste år. Så langt i 2017 er det registrert ni ynglinger av jerv i regionen hvorav Miljødirektoratet gjennomførte to hiuttak. Direktoratet konstaterer at netto antall ynglinger ved starten av beitesesongen også i år er under det regionale bestandsmålet på 10 ynglinger.

Konklusjon

I henhold til gjeldende regelverk og føringer skal vedtatt regionalt bestandsmål på 10 årlige ynglinger av jerv primært oppnås innenfor forvaltningssonen. Foreløpige resultater fra vinterens bestandsregistrering viser at en av ni registrerte ynglinger i Nordland ligger innenfor forvaltningsområdet for jerv. Dette underbygger konsekvensene av et så begrenset forvaltningsområde for jerv og hvor måloppnåelsen for jervebestanden i regionen vanskelig kan oppnås. Direktoratet mener et uttak av 16 jerv hvor det også tillates uttak av jerv innenfor forvaltningsområdet for jerv, ikke er forenelig med prinsippet om geografisk differensiering og et tydelig skille av rovvilt og beitedyr i regionen. Et høyt uttak av jerv i regionen, både innenfor og utenfor sonen, vil måtte medføre at også ynglinger utenfor sonen og i prioriterte beiteområder må inngå i det fastsatte bestandsmålet. Dette bidrar ikke til en tydelig forvaltning for å redusere tap og konflikter mellom husdyr/tamrein og rovvilt i regionen."

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77 og rovviltforskriften (rov.) §§ 3,4, 7 og 10. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønnsmessige vurderingen av saken. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av jerv for å avverge skade på husdyr eller tamrein, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b og Bernkonvensjonen artikkel 6 og 9. Som det fremgår av rovviltnemndas behandling av klage, jf. sekretariatets innstilling, tas det ved fastsettelse av kvotestørrelsen blant annet utgangspunkt i skadesituasjonen på sau og tamrein. Det erkjennes at det ikke er registrert sauebeite og i svært liten grad kalvingsland for tamrein innenfor jervesonen i region 7, men det vises samtidig til at jerv som oppholder seg innenfor jervesonen også kan ha leveområder i prioriterte beiteområder eller kalvingsland utenfor jervesonen. Videre påpekes det at jerv kan vandre ut fra jervesonen på leting etter nye leveområde, samt at det også er flere reinbeitedistrikt som har viktige årstidsbeiter innenfor jervesonen selv om kalvingsområdene ligger utenfor jervesonen. Departementet legger til grunn at det også i 2017-2018 er en viss sannsynlighet for skader av et visst omfang på husdyr og tamrein grunnet jerv. Vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er dermed oppfylt.

Departementet vil imidlertid i denne sammenheng vise til Miljødirektoratets faglige tilrådning der direktoratet uttaler at den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 7 ikke er egnet som et praktisk styringsverktøy som ivaretar de nasjonale bestandsmålene som er satt for regionen. Miljødirektoratet peker særlig på at kombinasjonen at en svært liten jervesone og begrenset sammenfall med historisk forekomst av jerv i regionen, gjør at det i praksis blir umulig å bruke planen som et forvaltningsverktøy og urealistisk at bestandsmålet for jerv kan oppnås innenfor sonen. Tilsvarende faglige vurderinger er også trukket frem av rovviltnemndas sekretariat i deres saksframlegg til nemndas førstegangs behandling av saken. Inneværende år fremgår det videre av direktoratets tilrådning at kun én av ni registrerte jerveynglinger i region 7 ligger innenfor jervesona. Lisensfelling utenfor jervesona kan dermed ikke praktiseres som forutsatt fordi også ynglinger utenfor jervesonen nødvendigvis må inngå i den årlige oppnåelsen av bestandsmålet for jerv i regionen. Departementet viser til at geografisk differensiert forvaltning med prioritering av beitedyr og rovdyr i ulike områder er et sentralt prinsipp i rovviltforvaltningen. Departementet ser det som en klar mangel at rovviltnemnda fastsetter en forvaltningsplan som ikke er i overensstemmelse med dette, og som gir liten forutsigbarhet både for oppnåelse av bestandsmålet for jerv og når det gjelder tapssituasjonen for beitedyr utenfor jervesonene.

Etter vedtak i Stortinget 25. april 2017 gjorde departementet endringer i rovviltforskriften som innebærer at rovviltnemndene kan behandle spørsmålet om lisensfelling av store rovdyr også ut fra nml. § 18 første ledd bokstav c. I denne saken, der vilkåret for lisensfelling etter nml. § 18 første ledd bokstav b er vurdert som oppfylt, anser departementet at det ikke er nødvendig å vurdere nml. § 18 første ledd bokstav c nærmere.

I tillegg er det to kumulative vilkår som må være oppfylt for at felling kan gjennomføres; at felling ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I vurderingen av det sistnevnte vilkåret vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som for jerv er fastsatt i rovviltforskriften § 4 og rovviltnemndas regionale forvaltningsplan, veie tungt. Av rovviltforliket 2011 framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig, noe som blant annet innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal

gjøres raske uttak av rovvilt som gjør skade på beitedyr. Som beskrevet over mener departementet imidlertid at rovviltnemnda gjennom sin forvaltningsplan ikke har lagt godt nok til rette for at lisensfelling kan gjennomføres som forutsatt i region 7. Departementet mener det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta lisensfellingskvote på jerv i områdene utenfor jervesona i region 7, men gitt soneinndelingen i rovviltnemndas forvaltningsplan presiserer departementet at deler av bestandsmålet for jerv må påregnes oppfylt utenfor jervesona.

Jerven er fredet og er klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste for arter 2015. De siste tre årene (2014-2016) har bestanden vært på henholdsvis 52, 65 og 50 ungekull. Det er imidlertid gjennomført et større antall hiuttak av mordyr og/eller valper slik at netto antall overlevende ynglinger inn i sommerhalvåret har vært henholdsvis 40, 48 og 43 ynglinger. De foreløpige bestandsregistreringene for 2017 viser at det etter hiuttak er registrert totalt 43 og netto 33 overlevende ynglinger av jerv i Norge ved inngangen til beitesesongen 2017.

Effekten av påvirkninger behandles under nml. § 10 nedenfor. Departementet anser at ovennevnte kunnskapsgrunnlag og den kunnskapen rovviltnemnda i region 7 har lagt til grunn, jf. foran, i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet i nml. § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmål, og forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Når det gjelder jerv er prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og i den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 7. Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur*, fastsatte Stortinget det nasjonale bestandsmålet for jerv til 39 årlige ynglinger jerv, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). For region 7 er bestandsmålet 10 årlige ynglinger av jerv. De siste 3 år er antallet ynglinger i region 7 (2014-2016) henholdsvis 13, 13 og 10. Etter hiuttak er tallene henholdsvis 12, 12 og 6 ynglinger de siste tre årene, men myndigheten til fastsettelse av kvote for lisensfelling bestemmes på bakgrunn av gjennomsnittet av totalt antall registrerte ynglinger de siste tre årene. Det betyr at nemnda har myndighet til å fastsette kvote for lisensfelling av jerv. Som også rovviltnemnda skriver i sin oversendelse av saken, jf. sekretariatets vurderinger, er derimot kunnskapen om hiuttak og bestandens størrelse viktig i den konkrete vurderingen som skal gjøres i forhold til kvotens størrelse.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som arten blir utsatt for. Utover enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom skadefelling, lisensfelling og ekstraordinære hiuttak for jerv. Det er også kjent kunnskap at det forekommer infanticid i jervebestanden, noe som innebærer at en del valper blir drept det første leveåret av voksne hannjerver som ikke har en farskapsrelasjon til valpene. I sum har miljøforvaltningen i stor grad oversikt over den samlede belastningen.

Departementet skal vurdere om effektuering av vedtatt lisensfellingskvote er så høy at den vil true bestandens overlevelse, jf. nml. § 18 annet ledd. Departementet viser til at

bestandsmålet for jerv i region 7 er nådd for de tre siste årene. Samtidig er det gjort betydelige uttak i bestanden, blant annet med hiuttak av fire av totalt ti registrerte ynglinger i 2016, noe som taler for økt krav til presisjon ved kvotefastsettelsen. Foreløpige tall for 2017 viser at det totalt er påvist ni ynglinger av jerv i regionen, hvorav valpene i to av disse er avlivet gjennom hiuttak. I tillegg er det en kjent avgang av ytterligere 20 jerv i perioden etter 10. september 2016.

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige tilråding om at et uttak på 16 jerv hvor det også tillates uttak innenfor jervesonen, ikke er forenlig med prinsippet om geografisk differensiering og et tydelig skille av rovvilt og beitedyr i regionen. Departementet er videre enig med direktoratet i at et høyt uttak av jerv både innenfor og utenfor jervesonen, vil måtte medføre at også ynglinger i prioriterte beiteområder utenfor jervesonen må påregnes å inngå i det fastsatte bestandsmålet. Dette vil ikke bidra til en tydelig soneforvaltning og reduserte tap og konflikter mellom jerv og beitenæring i regionen.

Rovviltnemnda har fulgt sekretariatets faglige anbefaling og forslag til kvotestørrelse. Sekretariatet mener et uttak av inntil 16 jerv, hvorav maksimalt 8 hunndyr, ikke vil true bestandens overlevelse. Sekretariatet mener videre at en slik kvotestørrelse vil bidra til å stabilisere bestanden omkring bestandsmålet for regionen som er på 10 årlige ynglinger. Videre har Miljødirektoratet i sin faglige vurdering særlig trukket frem et høyt uttak av jerv både innenfor og utenfor jervesonen som en utfordring i denne saken. Departementet finner på denne bakgrunn å kunne slutte seg til den kvoten som er fastsatt av rovviltnemnda, men at det samtidig er nødvendig å avgrense kvotens geografiske virkeområde til kun å gjelde utenfor jervesonen. Kun én av de foreløpig ni registrerte ynglingene av jerv i regionen i 2017 er lokalisert innenfor jervesonen, og departementet mener det ikke er grunnlag for lisensfelling innenfor jervesonen. Ut fra prinsippet om en tydelig soneforvaltning skal bestandsmålet for jerv i hovedsak oppnås innenfor jervesonen. Dette er viktig for økt forutsigbarhet også for beitenæringene i regionen. Rovviltnemnda må som tidligere beskrevet også ta høyde for at det må påregnes at deler av bestandsmålet for jerv må oppnås utenfor jervesonen slik denne er avgrenset i nemndas forvaltningsplan. Dette vil også måtte tas hensyn til i eventuelle senere vurderinger Miljødirektoratet gjør av ekstraordinære uttak i tiden fremover.

Departementet har vurdert den samlede belastningen bestanden utsettes eller vil bli utsatt for, og har tillagt prinsippet om samlet belastning stor vekt i denne saken.

Departementet legger til grunn at det i denne saken foreligger tilstrekkelig kunnskap og at føre-var-prinsippet i nml. § 9 derfor tillegges mindre vekt. Departementet legger også til grunn at rovviltnemnda i region 7 med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i nml. § 12, men viser i den sammenheng til påpekte svakheter i nemndas soneinndeling og de konsekvenser dette medfører i den praktiske forvaltningen av jerv i regionen.

Ved en avveining av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser, jf.

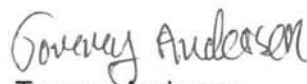
naturmangfoldloven § 14 første og annet ledd, vises det til det nasjonale bestandsmålet for jerv i region 7, og at det årlig erstattes husdyr og tamrein som tapt til jerv i regionen. Hensynet til husdyr og tamrein er derfor tillagt vekt i saken.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder kvotens størrelse, men endrer det geografiske virkeområdet for rovviltnemnda i region 7 sitt vedtak av 29. juni 2017 om lisensfelling av jerv i Nordland i perioden 10. september 2017 – 15. februar 2018. Vedtaket endres slik at det ikke tillates lisensfelling innenfor de deler av regionen som er prioriterte yngleområder for jerv (jervesone). Departementet har lagt vekt på at bestandsmålet for jerv i størst mulig grad skal oppnås innenfor jervesonen. Dette er viktig i oppfølgingen av Stortingets føringer om en tydelig soneforvaltning, og dermed også forutsigbarheten for beitenæringene i områdene utenfor jervesonen. Departementet har dermed tatt klagen delvis til følge.

Med hilsen

for Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tommy Andersen
seniorrådgiver

Kopi
Fylkesmannen i Nordland
Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 7

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Rovviltnemnda i region 7
c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10
8002 BODØ

Deres ref

Vår ref

Dato

16/1911

19. september 2017

Forvaltningsplan for rovvilt i region 7 – Nordland

Vi viser til brev fra klima- og miljøministeren og landbruks- og matministeren av 20. juli 2016, der det ble bedt om at arbeidet med ny forvaltningsplan i region 7 Nordland ferdigstilles med en ny forvaltningsplan innen 1. januar 2017. Rovviltnemnda i Nordland vedtok 20. mars 2017 ny forvaltningsplan for rovvilt i sin region. Utkast til forvaltningsplan ble i tråd med rovviltforskriftens bestemmelser sendt til Miljødirektoratet for uttalelse, og Miljødirektoratet avga 13. mars 2017 sin uttalelse til forvaltningsplanen.

Vi registrerer at Miljødirektoratet i sin uttalelse konstaterer at den nye forvaltningsplanen på flere punkter ikke er i samsvar med gjeldende regelverk, og at planen mest sannsynlig vil forsterke konflikter fremfor å bidra til å dempe konflikter. Direktoratet skriver i sin uttalelse at forvaltningsplanen ikke er egnet som praktisk styringsverktøy for rovviltforvaltningen i regionen, og at rovviltnemndas prioritering av beite- og rovdryområder ikke er egnet til å oppnå de nasjonale bestandsmålene i regionen den kommende planperioden. Vi registrerer videre at planen flere steder beskriver endringsforslag i gjeldende regelverk som ikke er forankret i nasjonale føringer i rovviltforvaltningen.

Arealdifferensieringen i Nordland har over flere år vært utfordrende. Ved fastsettelse av forrige forvaltningsplan i 2011, ga Miljødirektoratet i sin faglige uttalelse uttrykk for at de var uenige i prioriteringen av områder. I etterkant er det departementets inntrykk at planen fra 2011 har vært lite egnet som styringsverktøy for den praktiske rovviltforvaltningen i regionen. Vi ser det derfor som viktig at forvaltningsplanen for den kommende perioden gir et bedre grunnlag for rovviltforvaltningen i regionen.

Klima- og miljødepartementet mener det er klare mangler i forvaltningsplanen, og ser det derfor som nødvendig at det gjøres endringer i denne. Vi ber rovviltnemnda gjennomgå forvaltningsplanen på nytt, og i denne prosessen utbedre følgende punkter:

- Forvaltningsplanen skal bringes i tråd med gjeldende regelverk.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltnings-
avdelingen

Saksbehandler
Harald Askilsrud
22 24 60 38

- Areal differensieringen skal være egnet til å ivareta de nasjonale bestandsmålene for rovvilt som er satt for regionen.
- Forvaltningsplanen skal bidra til å skape forutsigbarhet, både for beitenæringene og med tanke på å oppnå nasjonale bestandsmål for regionen.
- Politikk for å endre gjeldende regelverk skal ikke forankres i forvaltningsplanen.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Harald Askilsrud
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Fylkesmannen i Nordland
Miljødirektoratet